

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Incipiens ab exordio Imperij Arcadij & Honorij Augustorum, Anno Domini
CCC. XCV. perueniens vsque ad CCCC. XL. continet annos XLV. ita
dispositus, vt commodè sextus tomus à S. Leone Magno Pontifice Maximo
inchoetur

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annus 397. Siricii Pap. Annus 13. Arcad. Et Honor. Impp. Annus
3.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14566

XIII. Illud vero Hieronymi ex eadem epistola de propagato longe lateq; apud barbaros Christi nomine his attestandis putari: vt videas potentia Crucis victoris, qui diuersis in locis atque temporibus Romano bello intulerunt Imperio. At India (inquit) vix ad Britanniam, a rigida Septentrionis plaga vix ad feruores Atlantici Oceani iam innumerabiles populi; & tantarum gentium multitudines, quoniam variis longis habitis, tam vestibus & armis, quam ritu ac locustarum, & velut musca & culicis contereantur (absque ulla enim sui creatoris omnis hominis pecu est) nunc vero passionem Christi & resurrectionem cum tantarum gentium & vocis & litera sonant. Taceo de Hebraeis, Graecis, & Latinis, quae nationes fides sua in Crucis titulo Dominus deducunt. Immo etiam avimam, & post dissolutionem corporis subsistentem, quod Pythagoras somnauit. Democritus non creditur, in consuetudinem damnationis suae Socrates disputauit in carcere, Indus, Persa, Gothus, Aegyptius philosophantur. Bellorum feritas, & pellitum turba populorum, qui mortuorum quondam inferis homines tumulabant, stridorum suum in dulce Crucis frugentem melos, & totum mundi vna vox, Christus est. haec ibi; & in epistola ad Laurentium eodem ferme tempore scripta ita in eandem sententiam b. De India, Perside, Aethiopia monachorum quotidie rueras suscipimus: Deposuit pharaetas Armenia; Hunni de sunt Palestinae: Syriae se se ora feruente calore fides: Getarum rutilus & flans exortu Ecclesiarum celsissimorum tentoria; & ideo serjran centurias a una propensio acie; quia pari religione confidunt, haec de Ecclesia vbiq; dilatata sanctus Hieronymus vt admiratione plane dignum sit, inter alios recentitos barbaros, ceteris omnib; ferociores, Hunnis, in totum Orientem agmine infesto grassantes, quociens nefcius, nullamque certam sedem habentes, subiecisse tandem indomita colla iugo Christi, simulque loco fistere, atque pacem colere, & Dei laudes canere didicisse: Quoniam autem praedicante, plane nescitur.

XIV. Fortasse autem idem illis accessit Apostolus magnus ille Nicetas, quem Bellas, Dacos, Getas, Scythasq; hoc tempore ad fidem Christi conuertisse, S. Paulinus & tradit: qui de Bellis, quorum supra citato loco S. Hieronymus meminit, per S. Nicetam Dacorum Episcopum ad fidem conuersis haec cecinit Sapphiceis:

Nam simul terris animusq; duri, Et sua Bestiis daciore, Nunc oues facti, duce te gregantur. Patis in aulam.

Quasq; ceruices dave seruituti Semper a bello indomiti negarunt, Nunc iugo veri Domini subactas Sternere gaudent.

Nunc magis dines praesio laboris Bestias exultat: quod humi manusq; Ante querebat, modo mente celo Colligit aurum.

Subdit idem de iisdem Bellis iam vitam monasticam excolentibus, quae nos superius alia occasione tertio tomo posuimus, cum egimus de propagatis vbiq; monasticis institutis. Porro Fideles factos & Scythas Nicetae quoq; praedicatione, idem Paulinus his verbis docet:

Te patrem dicit tota plaga Boreae, Ad tuos factus Scythas mitigatur, Et sui discors fera te magistro Pectora ponit.

Addit & de Getis & Dacibus ab eodem ab Christi fidem conuersis; quorum sub Valentiniano superius mentio facta est. En videtur tempora ista vna Romano Imperio infestissima, quam cessante Ecclesiae Catholicae felicissima, dum qui Romanis impetare barbarico furore studebant, mancipia Christi facta sunt, Crucis potentia subiuigati: quos quidem & Catholicae fidei imbutos esse, ex eorum cultore Niceta sanctissimo Catholico Episcopo Catholicis communicante, nullus est qui reuocare possit in dubium. De eodem vero Niceta ad sancta loca lustranda. Interum in Italiam peregrinate idem Paulinus il duplici carmine cecinit: cuius quidem priorem aduentum sequenti anno contigisse, suo loco eiusdem testificatione liquido apparuit.

Quod rursum spectat ad propagatam hoc tempore Christianam religionem, his attestamus, quae de conuersis ad Oceanum Borealem positus populis per sanctum Victicum confessorum Episcopum Rhotomagensis idem S. Paulinus ad eum scripta epistola tradit his verbis: Notum enim nobis scit Titus tuus carissimus frater & fidelis minister in Domitio, non quidem te magis, quam in te Deum praedicant, quanta Dominus per te lumina in obscuris ante regionibus accendisset: Qui educit nos f. ab extremo terre, te quoque in lucem populis suis de extremo Orbis eduxit, & clarum fulgor in plauis vberem fecit. Sicut terra Zabulon quondam & Nephtalim via maris trans Iordanem Galilae, & qui sedebant in regione umbratae mortis, lucem viderunt magnam: ita & nunc in terra Morinorum, situ orbis extrema, quam barbari fluctibus frenens tundiit Oceanus, gentium populis remotarum, qui sedebant in latebris, via maris arcuosa extra Iordanem, ante quam pinguescerent sine deserti in ea, ora sibi per tuam sanctitatem a Domino luce gaudentes, corda asperit, Christo intrante, posuerunt. Vbi quondam deserta silvarum ac litiorum pariter in tota aduena Barbaria, aut latrones incola frequentabant: nunc venerabiles & angelici sanctorum chori, vrbes, oppida, insulas, silvas Ecclesias & monasteria plebe numerosa pace consona celebrant. Quod quamquam totius Galiae populis & vbiq; gentium Christi operetur, qui totum Orbem circuit, quareni dignos se, & per nationes in animas sanilas se transferit, & in vis directionis ostendit se hiliter, & omni pronidantia occurrit amatoribus suis: tamen in remotissimo Nervis littoris tractu, quem tenui ante hac spiritu fides veritatu afflauerat, te postionem in vna electionis excerpit, in te prima resusit, clarus inualuit, ardentius & propitius apparuit, in quo & sanctificaret ille nomen suum, & per cuius nomen etiam solis ab Occasu in omnem terram sonus eius exiret, assumpti. Denique nunc Rhotomagum & vicinis ante regionibus tenui nomine perualgatum, in longinquis etiam prouinciis nominari venerabiter audimus, & inter vrbes sacrae locis nobiles cum diuina Laudis numerari, haud immerito, & c. plura enim habet de nobilitate Ecclesiae Rhotomagensis ex studio cultu Christianae obsequantiae comparata. At de propagatione Fidelium huius temporis haec tenus.

IESV CHRISTI

Annus 397.

SIRICII PAP. ARCAD. & HONOR. IMP. ANNUS 13. ANNUS 3.

Qui sequitur Christi annus trecentessimus nonagesimus septimus, Consulatu Caesarij & Artici, factus describitur: quo haereses Origenis sub pietatis inuolucro per Rufinum presbyterum Aquileiensem & Palaestina cum Melanis Romam redeuntem inferuntur in Urbem; propinataeque auro calice Babylonis, antequam inebriarentur illis Fideles, detecta atque explosa fuerunt. Haec autem quomodo se habuerint, dicendum per singula: sed ante omnia, quae sunt temporis, elucidanda. Rufinum quidem in diuiduum Melaniae comitem cum ea in Aegyptum profectum & in Palaestina, ibique apud eam, vsque dum illic mansit, Hierosolymis vitam transegisse, quae dicta sunt superius ex S. Hieronymo litis significat: at ea demum remeante Romam, eiusdem allecatum esse vestigia, Palladiusque Paulini testificatione exploratum habetur: ait. n. Palladius h: Erat etiam cum ea Rufinus quidam nomine, cuius Italus ex Aquileiensi oppido, vbi nobilium & in proposito singulari situ sortium morum; qui & ad presbyteratum postea meruit peruenire: quo nullus mansuetior, sortior, & placidior tanquam omnia facis, in secula viri patuit inueniri. Ipsi vixit in viginti, & septem annis, omnes apud Hierosolymam sanctos atque peregrinos Episcopos, monachos, varguesque (hoc enim voverant Deo) susceperit, suis propriis sumptibus, & c. agitur paulo post de eorundem reditu Romam, de quo & nos itidem. Hec Palladius de Rufino, eadem in Origenis erroribus concors, vt superius pluribus demonstratum est. Sed & Paulinus comi-

e Paulin.

f Paul 134.

g Luit 9.

POPULI AD SEP-TENTRIO-NALEM OCEANVM POSITI, CONVERSI AD FIDEM.

I. ORIGENIS ERRORIS INFLECTVIT IN VRBEM.

h Pallad. in Lausiac ca. 33 epist. La. rom. tom. 7.

causa ad
S. Hieron.
ep. 11. 66.

II.
MELANIAE
ET RUFFINI
REDE-
ITVS RO-
MAM TEM-
PVS.

III.
RUFFINI
PACIFICI
REDEDIT
HIEROSO-
LYMIS.

c. Pallad.
ubi supra,
cap. 51.

CAUSA
REDITVS
MELANIAE
IN VRBEM.

IV.
d. Paulin.
Sener. 1. 11.
IO.
MELANIA
PERVENTI
NEAPO-
LIM AT-
QVENO-
LAM.

tem Melaniae Ruffinum appellat, quae & haud haecenus
fatis sibi compertum laudat. Sanctus Hieronymus etiam
post haec ad eundem Ruffinum Romae agentem litteras
dedit: ut plane nullum sit dubium, contigisse aduentum
Ruffini Romam, quando illuc etiam ipsa Melania in Vr-
bem redire contigit, id quidem est accuratius exquiren-
dum.

Iam suo loco satis liquido superius demonstratum est,
ipsam vna cum Ruffino in Aegyptum primo; indeque
Hierosolymam migrasse anno Domini trecentesimo se-
ptuagesimo secundo, Imp. Valentiniiani atque Valentis
nono. Sed quot annos in hac peregrinatione & commo-
tatione inuoluerit, diuersae sententiae sunt eiusdem Pal-
ladij atque Paulini: siquidem ille (vt nuper vidimus) vi-
ginti septem numerat annos, Paulinus vero viginti quin-
que. Sed huius exploratior atque solidior fides est: nam ac-
cepit haec ipse ab eadem Melania, quam redeuntem Ro-
mam (vt proxime dictum fuit) Nolam diuertentem ex-
cepit hospitem. Verum ex eo quoque certior Paulini testi-
ficatio redditur, & Palladij assertio de annis viginti septem
exploditur: quod cum constat hoc adhuc in vita agen-
tis Siricio Papa repetisse Romam: si dixerimus, ad nu-
merum annorum a Palladio praescriptum, ipsorum esse
protogatum aduentum: vtique affirmandum esset non
sub Siricio, sed sub eius successore Anastasio eorundem re-
ditum contigisse. Ex Paulini ergo sententia, qui numerat
Melaniae ab Vrbe absentia quinque lustra, dicendum est,
eandem hoc ipso anno Romam quasi postliminio redi-
isse.

Recessisse autem Ruffinum à Palaestina cum pace san-
cti Hieronymi, virtusque testificatione asseritur: recitat
enim ipse S. Hieronymus eiusdem Ruffini verba in pos-
teriori Apologia, quae sunt huiusmodi: *Vas nobis pacem pro-*
ficientibus desideris. Respondit ipse: Pacem desideramus, non haereticum
subsecipimus: innoximus de extris, abscindentes profecti sumus, vt vos esse-
tu Catholici, &c. Melaniae autem ad Vrbe reditus Pal-
ladius & eiusmodi foris praesentiam asserti caulam: *Post multum*
vero temporis (inquit) eam audisset, eandem mississe neptem
suum Melaniam (iunioris dictam) viro: renunciat autem post
nocturno saeculo huic velle, & gnoscit: metueni, ne qui mala vita bo-
minet: at mala secula peruersos, doctrina eadem inuenerunt: ob hoc i-
sum cum iam admodum senex, hoc est, sexaginta esset annorum, de Ce-
sariensem civitate ad Vrbe Romam intra diem viginti spatium
nauigauit, haec Palladius de afferta & vulgata forniceus re-
ditus causa. Ceterum eiusdem cum Ruffino in Origenis
erroribus (vt pluribus dictum est superius) coniuuentiam
causam extraxisse eisdem ad Vrbe veniendi, oratio pra-
missa declarat. Erat his quidem in optatis, vt quibus faue-
rant & quas fouerent toto illo tempore, Origenis senten-
tiae (quarum complures essent defensores in Aegypto con-
sistentibus monachi, & inter eos celebriores Euagrius & Ili-
dorus, atque inter Episcopos nobilis sedis Ioannes Hiero-
solymorum Antistes) eadem Romanae sedis Episcopi, vt
si ab vniuersa reciperentur Ecclesiae, probarentur assensu.
Sed quanta id sit elaboratum industria, & quibus velamen-
tis vna cum his palliata decore haereticis in Vrbe intul-
erit, videamus.

Atque primum, quae S. Paulinus de Melaniae reditu,
qui eam suscepit Nole, describit in epistola ad Seue-
rum, hic reddamus: *Adiudit (inquit) Dominus hanc gratiam*
de maneribus & litteris tuis: vt ad eos potissimum dies nobis frater
Victor accurreret, quibus sanctam ipsam (Melaniam scilicet) ex
Hierusalem post quinque iustitiam autem excepimus. At quam
tandem summatam? (si sanctorum dice licet tam viriliter Christianam)
Quid hoc loco faciam? vixat fastidiosus in tolerabilis metus, voluminibus
adhibere addere: sed persona dignitas, immo Dei gratia, postulare vi-
detur, vt commemoratiorem tunc animus progressus non raptim a-
mittam, paulisper ad eam tibi mandandam, &c. prosequitur no-
bile egeus eius referre, vt pote quae habuerat Marcellinum
Consulem ordinarium auum, qui vna cum Probino Con-
sulum gesserat anno Domini trecentesimo quadagesi-
moprimo, & eius in vita Christiana sectanda ardens studi-
um, & alia plura de ipsa, quae nos suo loco superius ordine

temporis collocauimus: ac demum de eisdem, cum redit,
appellu Neapolim, ista subdit: *Neapolim vrlem locum spatio*
à Nolam, quae degimus, civitate distinctam, adhaec est. Vbi florum
notum, occorri excepta, mox Nolam ad humilitatem nostra hos-
pitium festinat: quo nobis aduenit ambrosio dignissimum pignorum
vallata comitatu.

Quidem gloriam Domini in illo matris & florum inuenit. In
quo quidem, sed longe distat, cultu macro illo & vultu, sed ha-
ris scientem, tota vultu saeculi pompa, qua honorari & equaliter
poterant, circumfusi Senatores prosequerantur carnis uatantibus,
phaleratis equis, auratis plentis, & carpentis pluribus, genere
Appia atque fulgente: sed splendens uanitate praesentat Chri-
stiane humilitatis gratia. Admirabantur diuites pauperem, profes-
ni sanctam, & illos nostra pauperie reiebat. Vidimus deo nam Dei
huiusmodi confusorem, propter eam, sericam, auratamque superle-
stem panis veteribus & nigro seruenem: Benedicimus Domi-
num, qui humiles & excellos facit sapientes, & esipientes implet lu-
nis, & diuites dimittit inanes. In istis tamen diuitibus eadem de-
de materis bonis pauperem spiritum suspensum, qui magis sancta
matris inopia, quam sua visibili abundantia gloriabantur, id ipsum
autem gloria Domini videatur operari, quod gentium nostra di-
ctis in eum silis inuoluerant, vt iam hinc fratrum fides sua aperit,
cum victoriam suam de huius saeculi uanitate ipsa despectaret, co-
minis videns omnia, quae propter Christum relinquerat, & contem-
neret per seuer auctat. Illi sericati & pro suo quoque sex toga aut flo-
la si suis splendore filij, crassam illam ueluti spartem stantem uiuicem
& rite palliolum gaudebant manu tangere, & vestimenta sua re-
teribus auro & arte pretiosa pedibus eius sustinere, pannique con-
tegere gestabant; exipere se à diuitiarum suarum contagio iudican-
tes, si quam de vilissimo eum habitu aut vestigio fordem colligere uie-
rentur.

Togarium vero nostrum, quod à terra suspensum caraculo vna
porricu cellulis hospitalibus interposita longius tenditur, quasi dis-
tation gratia Domini, non solum sancti, qui illam plurim comita-
bantur, sed etiam diuitum illorum cateris non capaces angustias
prebeuit: in quo personis puerorum ac virginum choris vicina Dami-
nady nostri Felici culmina resulgebant, neque è diuerso habitatio-
nis eiusdem, dissoni licet proposito, hospites obstrepebant, sed & in
illius religiosam modestiam inuoluerantur silentium disciplinae, vt si
distimularent concinere vigilantiibus pegero vultu sopiti; tamen non
auderent pius uocibus distinare, fidei timore compositi, quo placito
pallentium uocibus compresso secularium turbatum tumultum
taciti contemebant. Verum vt ad perfectionem Domini colom-
bam recurrant: Scio nunc ipsam tantum in seculi infermitate uir-
tutem Dei, cui refectio in uicinis, requies in oratione, panis in uer-
bo, habitus in panis, lectus in sagulo & cetera durus in terra sit
molles in littera, qua rigidi tabulis iniuriarum mitiga lectissim
voluptas, & sancta anima in DOMINO uigilare, requiesce-
re est.

Hanc ergo filia Sion haecenus habuit & desolata: nunc filia
Babylonia habet & admiratur: quia iam & ipsa Vrbe in pluribus si-
lia Sion est, quam filia Babylonia: & ideo miratur in humilitate ob-
scuro & ueritate luce uiuentem, & fidei incitamenta diuitibus
angustiarum solatia pauperibus ministrantem: quamquam illa quie-
rit & latebra sua apud Hierusalem in Romano modo turbis effugam
clamat: *Ben f me, quia incolatus meus prolongatus est: Ideo ut di-*
lata sum, vt nunc habitum cum habitantibus Cedar? Hoc enim nomi-
ne apud Hebraeos (vt comperi) significatur obscuritas. Quare ita illi
gratulandum de memoratu uirtutibus puto: vt de praesenti sede ri-
meatur, vt in insignis anima plus Rome conferat, quam de Roma
erabat, & sic sedeat supra flumina Babyloniae, vt reuertatur Sion,
& organo corporis sui suspensio ab inimica omnibus Babylonia respiciat
& illecebris, in suis praesentibus uenore, uelut in salicibus gemino semper
humore uiuentibus, conuicta uiuere non desinat: & permanenti
fidei constantia, uirtutisque gratia, solamen eius non desinat: vt facta
vita eius in timere adhaeratur, ita & Lau in exitu canatur, huc-
ulque Paulinus de aduentu Melaniae Romam: quam qui-
dem Vrbe cum sic nominet filiam Babyloniae, vt tamen
in pluribus dicat eam praeferre filiam Sion: facile puto
intelligis, ea nominis vnus Vrbe uarietate discriminated
esse Gentiles à Christianis; nimirum vt ea ex parte Roma
Babylon dicatur, ubi adhuc in ea Gentilitia uigeret impietas;
Sion autem in pluribus, vt pote quae Christianis abund-
daret, in quibus cultus religionis uerè micaret vt planè et

VIII. MELANIAM...
tantum vni sententia valeas intelligere, quo sensu à Ioanne in Apocalypsi Roma sic Babylon nominata. At de his factis como primo Annalium actum est.
Sed ad Melaniam redeamus: Quam cum sic à Paulino laudatam vides, ne mireris: his quidem ipsa atque maioribus digna præconis videbatur nescientibus, que paucis arbitris in Palestina non tam ab ipsa, quam per ipsam à suis confectis de incendendis in Ecclesiam erroribus Origenis, refragante S. Hieronymo, ac penitus obnitente S. Epiphaniogesta essent. Quomodo nam, quæso, Paulinus sciret, quæ nec qui Hierosolymis essent, nosse potuerint: vt superius est demonstratum in controversia illa habita inter S. Epiphanium, & Ioannem Hierosolymitanum Episcopum Originitarum patronum, negatam tamen se Originis errores defendere: que literis S. Hieronymi vno innotuere Panmachio. Vides igitur Paulinum horum omnium penitus ignarum adeo iustitice Melaniam iure laudasse: sed eius in via comitem immensis præconis, aliis ad eundem Seuerum à datis litteris, celebrasse Rufinum: in quorum celebrationem omnium conuersa fuisse studia Christianorum, quis poterit dubitare? En vides, quibus, qualibusque antecambalibus inferatur in urbem heresis Originis: vt plane pro miraculo dicendum fuerit, si auditu sonitu tubæ, fultu, & citharæ, sambucæ, & plauterij, symphonie, & omnis generis mulicorum, nõ adorauerint omnes statim autem h: si, inquam, quos sanctissimorum virorum etiam audirent encomiis pene diuinis effertur, æque planibus non excepterint, & obuiis quoque manibus, quod ab illis sanctitatis titulo fons incipit offerretur, omnes non acceptarent.

IX. ROMANA ECCLESIA...
At quoniam modo ista se habuerint, & in quanto tunc penulo Romana Ecclesia verfacta sit, & Deus illi ex more opportuno tempore prelo fuerit, ordine rerum gestarum & temporum, lingua prosequemur. Sed antequam his vela pandat oratio, vultum pelagus ingrelluri, in S. Paulini hospio, quo Melaniam cum suis excepit, paululum quæcat.

X. MELANIAM PERBREVE SEGMENTUM...
Accipit tunc idem Paulinus à Melania perbreue segmentum ligni sanctissimæ Crucis, missum sibi à Ioanne Hierosolymorum Episcopo. Testatur id quidem ipse Paulinus, cum ex eo quid modicum sumptu, nomine Theodora fuit, mittit ad locum ipsius Seueri Basililam, dum hæc ait: Partem particule de ligno diuina Crucis, quod nobis donum benedicta Melania à Hierosolymis muneris sancti inde Episcopi Ioannis attulit: hoc specialiter forori nostræ venerabili Basililæ misit conserua communis. Sed quod alteri vestrum datur, vtriusque vestrum est: quia in vitroque vestrum vna ratio manet, & eximie lacuat fides, qua in vtrumque perfectum ambo concurrunt. Accipite ergo ab vniuersis fratribus, in omni dono vestrum sibi consortium cupientibus. Accipite inueniunt in modico munus, & in segmento penulo attono basililæ breuis, sanitate monumentum presentis & pignus æternæ salutis. Non angustetur fides vestra carnalibus oculis parua cernentibus: sed inuenta acie totam in hoc minimo vim Crucis videat. Dum videre vos cogitasti lignum illud, quo salus nostra, quo Dominum in statu affixus, tremante mundo, pendebat; exultetis cum tremore: recordamini & peris as fistas ad huius affectum Crucis, & saltem, æuorum emulacione præcordia nostra fundamus timore diuina.

XI. PLURIMAM POST HÆC...
Plurimam post hæc Paulinus in eadem subnecit epistola de Crucis inuentione, ac demum meminit de eiusdem ligni sanctissimæ Crucis erogatione Hierosolymis fieri solita ab eius civitate Episcopo, qui illud Paschali tantum tempore (vt ait) exhibet populo adorandum. Cuius plane exemplo, illa in reliquis Occidentalis orbis Ecclesiis consuetudo & ritus manasse putantur, vt eodẽ Paschali tempore lignum Crucis cum imagine Crucifixi populo adorandum aperitur, quod ante erat velo obductum, illud Episcopo tertium præconio præconium, E c c e s s u m C R V C I S, &c. respondente & imitante choro, V E N I T E A D O R E M V S. In illis quidem Ecclesiis, in quibus inesse contingeret ipsum lignum sanctissimæ Crucis, illud ipsum (Hierosolymis agebatur) proponebatur populo adorandum: quæ autem Ecclesia illo careceret, loco illius exhibebant (vt fit) alterius ligni Crucem, cum ima-

gine Christi Domini crucifixi, hæc quod ad antiquos Ecclesie ritus pertinet.
Quod rursus ad idem lignum sanctissimæ Crucis à Melania Paulino datum spectantem plane ex ipso contigit edi miraculum, cum incendio flagrante fenno referta casa, in Paulini ipsius hospitium conuersa flammâ cuncta impetu violento depascente, oblati ab ipso globis igneis eodem ligno Crucis, incendium protinus relinquit, atque penitus extinctum fuerit. Quod ipsum perpetua memoria conlectandum miraculum, his ipse Paulinus d verbis cecinit, hic in lectoris gratiam describendis; cum post descriptum ipsum cuncta votans incendium, quomodo relinctum fuerit, illa subdit:

*Ipsè domum veniens modicum, sed grande salutè
De Crucis æternæ sanctissimi ligni fragmen
Promo, tenensq; in manibus aduersi procul ingero flammis,
Vt dycnam ritibus pro pectore quo tegerem me,
Arce remq; hostem callato ymbone relinam.
Credite: hoc donate mihi, sed videte Christo
Grates, & iustas date laudes Omnipotenti.
Nostra salus etenim Crux Christi & nomine constat:
Nihil fuit vobis, & in hac Cruce nec periculo
Profano, & nisi an te cogitasti flammam salutem.
Nec mea vox aut dextra illius, sed vix Crucis ignem
Terruit, inq; loca, de quo surrexerat ipso
Vt circumseptam præcipro lumine flammam
Sideris & extinguit, frenata moriente, coegit,
Et citere exortam cineri venere are præcedam.
Quanta Crucis virtus, vt se natura relinquit.
Omnia ligna votans, ligno Crucis vritur ignis.
Mitra in manu erebrui tunc illa incendia vasis
Aspergens largi capereat vincere lymphas.
Sed licet exhaustus pensarent funibus imbrës;
Vt maiore tamen, lapsu spargentibus onnem
Vicerat ignis aquam: nos ligno extinctimus ignem:
Quamvis, aqua non poterat, vicit breui basililæ flammam.*

hæc & alia pluribus Paulinus de insigni ibidem edito virtute Crucis ligni miraculo.
Donatus est præterea idem Paulinus ab eadem Melania tunica innocorum agnorum contexta vellere: quam idem ipse, cum accepisset à Seuero pallium ex pilis camelorum hirsutum, eisdem dono misit: de qua post alia sic ad ipsum scripsit: Nos inquit, neque verbis neque rebus digna pensantes, vnicam tamen facultate nobis charitatis, qua vobis sola partes sanus, in finibus tuam, quam ab vltimo, vt de stercore vilitate collectum pannum dignare suscipere, Nam vel hoc innocentia tue congruit, quod de tenero agnorum vellere contexta blanditur atrialibus. Adlo autem adhuc pretio eum & gratis, quid quo dignior probetur vsu tuo, de sancta & illis in sanctis Dei summe Melanie benedictione mihi pignus est. Vnde te dignior vsa est, cuius fides illi magis, quam noster sanguis propinquat, hæc Paulinus, quibus quidem postremis verbis, se Melanie sanguine fuisse conuinctum significat.

XIII. CONTINGIT AUTEM HAUD PRIDEM...
Contingit autem haud pridem ante aduentum Melanie, Nolam mitti ab eodem Seuero ad ipsum Paulinum libellum scriptum de rebus gestis S. Martini, quem Melanie illum auidè cupienti se legisse testatur, necnon ostendisse S. Niceta Dacorum Episcopo, qui hoc eodem tempore pietatis ergo in Italiam peregrinatus fuit: ait enim ea epistola ad Seuerum reddita f. Martini enim nostrum illi (nempe Melanie) studiisissima talium historiæ non ipse recitans: Quo genere te & venerabili Episcopo atque doctissimo Niceta, qui ex Dacia Romano merito admittendus aduenit, & plurimus Deo sanctus, in veritate non magis tua predicatus, quam mei: actans, reuelans, & hoc ipso quidem anno contigit illi magni illius Niceta aduentum, ex numero Natalium S. Felicis à Paulino editorum re tam exploratamque possimus deducere rationem. Nam cum ipse, scribens ad Seuerum g, testetur quolibet anno se fuisse conserbere verbis eius & Felicis Natalium: plane ex numero eorundem annos quoque licet suo ordine adnumerare. Sed cum in nonio à Paulino edito Natalicio mencio habeatur de posteriori eiusdem Niceta aduentu Nolam, cumque contigit illi dicat

XII. CRUCIS LIGNO EXTINCTVS IGNIS.
I Paulin. in Natal. co. S. Felici.

XIII. PAULIN. A SEUERO...
Paulin. a Seuero. epist. 10. IN DVNEN TVM AMELANIA ACCEPITVM PAVLINVS AD SEVERVM MITTIT.

XIV. PAULIN. EP...
Paulin. ep. 9. S. NICETAE PRIOR ADVENTVS IN ITALIAM.

Paulin Natalis.

TEMPORA NATALITIORVM FELICIS A S. PAVLI NO EDI TORVM.

XV. b Paulin. epist. 10. RATIO DIE FELICIS IN CETAE PEREGRINATIONIS.

XVI. c Sregorius in vita S. Martini. e. Vita S. MARTINI A SEVERO SCRIPTA.

ACCESSVS ET CONGRESSVS SEVERI CVM S. MARTINO.

anno quarto a priori ipsius aduentu : affirmare opus est, ipsum eius priorem aduentum tempore, quo Natalitium quintum elaboratum, accidisse. De eius enim posteriori aduentu, quo meminit de prioro, illi sunt verba 4:

Venisti tandem quarto mihi reddi tuo anno : Sed gratias Christo, quia te vel sero reuocet.

Cum igitur hac ratione priorem eius aduentum cogitasse oportuerit tempore quinti editi Natalitij; in quem Domini annum illud potissimum incidit, hoc exquirendum est. Numeranda quidem esse Natalitia illa Paulini ab vltimo anno, quo adhuc detentus in Hispania Romam parabat aduentum, ex ipso satis intelligi potest, fuit ille annus Domini (vt vidimus) trecentisimus nonagesimus tertius. Sequenti autem, cum iam ad natalem diem S. Felicis Nolani se contulisset, secundum ordine edidit Natalitium. Cum vero (vt eius testificatione liquet) iam annum apud eundem S. Felicem egisset in ipso agro Nolano, quando & legationem ab Episcopis Africanis suscepit, qui fuit annus Domini trecentisimus nonagesimus quintus; tertium ab eo scriptum est Natalitium; sequenti vero anno, nempe superiori, quartum. vnde hoc ipso anno Domini trecentisimo nonagesimo septimo, ipsum quanta elucubratur fuisse Natalitium, necessario dicendum est: quo tempore & Nicetas aduentum cogitasse, & que opus est affirmare, cum a quinto Natalitio vsque ad nonum numerus ille perficitur annorum quatuor, quo Nicetas rediit in Italiam protogant.

Qui igitur ex Dacia veniens, Romanis (vt ait Paulinus b) apparuit admiratus, & que innotuisse Romano Pontifici, & Apostolorum limina visitasse, quis poterit dubitare? Si enim nulla alia causa, quam inuisendorum locorum sanctiorum tam longam difficilemque peregrinationem obtulisset, Paulini assertionem dicitur: potuit ne praeterisset venerandas Apostolorum Memoriam vsu uerbo antiquitatis celeberrimas Orbe, & ad eas non accessisset, in salutaribusque reliquisset, qui Nolam se contulit ob S. Felicis sepulchrum? Certe quidem (si coniectura interdum verisimili ex similibus comparata exemplis agere concessum est) haud patet credere, qui tantam ad barbaras gentes agebat molem Apostolatus, sub tanta rei pondere, veluti operibus omnibus feriatum, tot interiacentes, vt iterum in Italiam se conferret, petragrae prouincias, nisi consulendi primarium Apostolicam sedem summa necessitas incubuisset. Hinc itaque Nolam aduenientem (vt dictum est) cum digne sanctus Paulinus excepisset, quae a Seuero scripta atque missa fuerat Vita sancti Martini, voluit eidem fieri manifestam.

Scripterat enim eam Seuerus adhuc ipso Martino superscribere: sed quando, & qua motus occasione, ipse docet his verbis c: Cum olim audita fide eius, vita atque virtutibus, desiderio illius esset uenturus: gratiam nobis ad eum videndum peregrinationem suscepimus: simul quia iam ardebat animus Vitam illius scribere, partim ab ipso, in quantum ille interrogari placuit, sciscitantium, partim ab iis, qui interfuerant, vel sciebant, cognouimus. Quo quidem tempore, credi non potest, qua me humilitate, qua benignitate suscepit: congratulatus plurimum. & quasi in Domino, quod tanti esset habitus, quem peregrinatione suscepta expectissemus. Miserrum me (pene non audio conserui) sciam me sancto conuenio suo dignatus est adhibere, aquam manibus nostris ipse obtulit, ad vesperum autem ipse nobis pedes abluit: nec remisi ad hoc, aut contrariare constantia fuit: ita auctoritate illius oppressus sum, vt nefas putarem, si non acquiescenssem. Sermo autem illius non alium apud nos fuit, quam uivendi huiusmodi & facti opera relinquenda, vt Dominum Iesum liberis excederet, sequeremur: praesentissimumque nobis praesentium temporum illustrum viri Paulini, cuius supra mentionem fecimus, exemplum in gerebat, qui summis opibus abiectis, Christianus secutus, solus pene hic temporibus Evangelicae praeccepta complectet, illum nobis sequendum; illum clamabat imitandum: beatissimumque esse professus, tanta fidei virtutibus documento, cum secundum sententiam Domini, diues & possidens multa, vendendo omnia & dando pauperibus, quod erat factu impossibile, possibile fecisset exemplum. hae Seuerus de suo ipsius accessu & congressu

fu cum sancto Martino, vt eius Vitam describeret, quod & tunc praescribit: adeo vt appareat 3: post conuersionem Paulini, ante tamen praesentem annum fuisse elucubraturam.

Porro sic (vt ipse testatur d) libellum ipsum de Vita S. Martini conscripsit, vt intra parietes domesticos contineret: vni tantum valde familiari pollicitatione praemissa, nec cui concederet, tandem tribuit. Sed id plane accidit, quod idem Seuerus litteris ad Desiderium Iscriptis, se timere significat, illis verbis: Sed reuocet, ne tu etiam suscipias, & eius suu femel, non queat reuocari. Sed quomodo editus atque vulgatus: creditus est libellus eidem ipsi, qui supra Paulino, qui haec ad Seuerum e: Benedictus tu homo Domini, qui tanti sacerdoti & manifestissimum confessoris historiam, tam digno sermone quam iusto affectu percipis, scribis. Beatus & ille pro merito, qui dignum fide & vita sua meruit historiarum; qui & ad dum gloriam suam meruit, & ad laudem tuam litteris consecratur, haec ipse Paulinus: qui acceptum libellum illum (vt nuper vidimus) legit Nicetas Episcopo, sicque S. Martinus innotuit Borealibus barbarorum gentibus. Legit tunc & Melania, & sic idem S. Martinus in Vrhem inuectus est, ex qua celeritern est vulgatus in Orbem. Sed quomodo? Audi Pothumianum f:

Referam tibi plane, inquit, quo libere se penetraverit, & quam nullus fere Orbis terrarum locus sit, ubi non materia tam sancta historia peruulgata teneatur. Primum eum Romano viro vt studiosum tui Paulinus inuenit. Deinde cum tota certatim Vrbe reperitur, exultantes librarios vidit, quod nihil ab inuestigatio haberetur, siquidem nihil illis promptius, nihil carius venderetur. Hinc navigans mea cursum longe ante progressus, cum ad Africanam venissem, iam per totam Carthaginem legatorum: subit eum Cyrenensis ille puer non habebat; sed me legente descripsit. Nam quid ego de Alexandria loquar, ubi pene omnino magis, quam tibi nota est? Hic Aegyptum, Nubiam, Thebaidam, ac tota Memphis regna transiit: Nam ego in eremo a quodam seruo legi vidi: cui cum iam famularem tuum esse dixissem, & ab illo & a multo fratribus haec mihi innotuit a legato est, vt si vnoque terrarum istarum, te innotuissimam, eate suppleti compellerem, qui in illo tuo libro de virtutibus beati viri professus es, praeterisset, Age ergo, &c. Suppletus est liber a Seuero, auctarioque locupletatus per epistolam de eiusdem viri sancti obitu postea ab eo scriptas, adiecto insuper aditamento Dialogorum.

Iam vero ubi satis apud Paulinum Nolae confestim, Melaniam cum Rufino redeuntem in Vrhem prosequamur. Qui enim diu ab Vrbe abfentes, Hierosolymis tanquam in Ispitha quadam Academia, vt veram excellentem sapientiam, quinque (vt vidimus) lustris confederant, cum primum Romam venerunt, omnium plane oculos pra admiratione in se conuerterunt. Latet iam illi videre praesentes, quae de eiusdem absentibus summo saepe praecatio fama detulerat: sed non videre tantum, verum & audire solliciti; sicque ab ore ipsorum tanquam a caelesti quodam illato Romano oraculo penderent. Cum ipsi, quam ex Origenis libris didicerant, Stoica indolentia periclitissimae & ad omnes numeros absolute vitae Christianae quocumque edentes, maxima apud Christianos omnes, quae tunc erant, perpaucis eruditus exceptis, quos antea S. Hieronymus litteris monuisset, extiminatione fuerunt. Cum sic igitur animos citum erga se suosque, esse propensioniores & optime affectos Rufinus intellexisset: euestigio impietate referta allata secum ex Aegypto primum, inde Hierosolymis scrinia refecit, inde que deptomit penitentiam merces, sed ita fallacis obuolutas & auro celatas, vt bene prudentes & sapientes quoque eadem decipere potuissent.

De appulsa autem horum in Romanum Portum agrus sanctus Hieronymus, haec per antiphrasim g: Oriemem locupletissimum, quae Orientalibus & Aegypti mercibus Romanica urbis ditare venerat paupertatem. Tu Maximus ille es: Vni qui nobis scribens resiliis remi. Ergo nisi de Oriente venisses, eruditissimus vir haerere adhuc inter Mathematicos, & paulo post Te multo tempore Pbarus docuit, quod Roma nec inuita infrenet Aegyptum, quod Italia hucusque non habuit, &c. At ne sibi esse im-

XVII. f. Sacerdos ad Dybalium... XVIII. f. Sacerdos... XIX. f. Sacerdos... XX. f. Sacerdos...

39
XXI.
XXII.
XXIII.

pedimento, quod apud nonnullos Origenis nomen male
audierit, idem Rufinus Apologiam pro Origene ab Eul-
bio Casariensi scriptam, nomine tamen martyris Pam-
phili à se vero Latinitate donatam mox edidit, addiditque
pro eodem recens à se item volumen elaboratum, cuius
erat titulus: De adulteratione librorum Origenis. Sed & quod
magis mireris, nec quidem ipse Rufinus erubuit & Romæ
iacere, tum sanctum Hieronymum, tum etiam Theophi-
lum Alexandrinum Episcopum iisdem Origenis errori-
bus assentiri. Testatur id quidem ipse sanctus Hierony-
mus in epistola, quam postea ad Pammachium scripsit, &
vbi ait: Me & Papat Theophilum sui iactabat erroris, latratum
impudentissimum canem, ad inducendos simplices, nostrum men-
tibus affisum, hæc ipse.

Sed quod spectat ad Periarchoi & Apologiam nomi-
ne Pamphili martyris pro Origene à Rufino editam; au-
di Hieronymum b ab Oriente, ita ut Romæ audiretur,
velat tonitruum, vehementer oblitentem: Rufinus non
mihi vbi, sed Orbi blasphemias Origenis, & ad ægypti libros,
quoniam in se sunt, intulit: ita ut Enclit quos, primam librum de-
fensum Origenis sub nomine Pamphili martyris ederet: & quasi
ille parum dicitur, non quoniam pro eo volumen eumeret, & rursus in
cum. Cui inquit; translationum hereticarum desolationem errorum,
procedit quasi martyris librum, & id Romanis scribitur ingenui, quod
translationum, nempe in ægypti totus Orbi expavit, &c. His i-
gitur precorionibus curavit Rufinus parulentum Orige-
nis in ægypti Romam inuolere, quo ab omnibus pacifi-
cis salutem occubitus, & ne scientes imaginem bestie
adorarent. Neque vero hæc sibi vilia sunt factis: sed & adhuc
addidit ad decipiendum summa quidem arte excogitatum
potentum: ut de eo merito illud Plautus appareat de-
cantatum: Sit non uanula acuta facisti dolium, & illud: Lin-
guæ tua concinnabat dolos. Sed ut aduersus fratrem tuum loqueba-
tur, & aduersus filium matris tue ponebas scandalum, cum videlicet
id effecerit, ut quamuis ipse fur esset & latro, istæ ipsa
fuerint tamen aduersus S. Hieronymum protinus concla-
mata.

Quoniam modo ista contigerint, audi. Cum ille pro O-
rigene eiusmodi præmississet defensores, sic in ægypti i-
pse voluit eum, ut eadem præfatione ad hæc, nomen suum
silently prætermiserit, quo & nomen interpretis habere-
tur incognitum, abiq; titulo auctoris præfationem
illam edita esse, ex eo intelliges, quod de eadem S. Hiero-
nymus postea ad Rufinum scribens ait: Præfationem a li-
brorum in ægypti, ad me missa est, quam ex stylo intellexi tuam
esse, &c. Inuita enim sepe, quæque hæresis nigredinem pri-
mum ad obsecrandam veritatis claritudinem vomit: quod
comine fit omnibus male agentibus, lucem odisse. Quid
igitur veneni lateret in præfatione illa, quidve vitiofum
esset in ea interpretatione, ut merito Rufinus nomen sui
silently obuoluendum putauit, in apertam iam lucem
cunctis aspiciendum prodamus. Erat plane, quod mireris,
lector, cum intuereris filiorum tenebrarum incredibili-
lem in male agendo versutum.

Qui igitur tacito suo nomine, à se trāslatum hæresibus
refertum Origenis in ægypti Romæ editurus erat, fion-
tem operis, ipsa, inquam, meretricis prostituli limina
auto te cæcā ornata reddidit atque compta, ut ad ingressum
homines ad dolosa arte pelliceret: quod præstitit, cum sus-
ceptum Origenis nomen faceret resuscitare S. Hiero-
nymum venerandum, dum que ab eodem adeo celebri au-
ditore eiusdem Origenis lucubrations essent hæcenus
Latinitate donatæ recense, & eius de ipso eogia recitat.
Ex quibus altitum de duobus eucturum præsentret: vel
ut ita Origenis in ægypti auditis acceptum, ab omnibus
probaretur; vel si contingeret ob blasphemias resipi, in
Hieronymum ipsum antiquiorem Origenis interpretem
ac laudatorem infamia verteretur. Ita quidem se habet
mali operis peior interpres, pessimusque præfator. Unde
si quis præfationem illam in ægypti Origenis appositam,
potentis cadaveris dixerit pollincturam, qua graue oleum
corrupta caro suauissimos spiraret odores, sane quidem
scopum ipsum veritatis attingeret. Vide quorum profre-
se hor vertipellis hominis artes.

Sed præstat ipsum audire Rufinum, cum ista præfa-
tur g: Scio quamplurimos fratrum, scientia scripturarum dese-
dero preuocari, & poposse ab aliquantis eruditus viris & Græcorum
literarum peritis, ut Origenem Romanum facerent, & Latini scri-
bis condonarent: inter quos etiam frater & collega noster Hierony-
mus ab Episcopo Damaso deprecatur, cum humiliter dicit de Cantico
Canticorum in Latinum translatisse ex Græco, ita in illo opere orna-
te magnifice præfatus est, ut cuius legendi Origenem & alidissime
perquirendi desiderium commoueret, & paulo post: Nos ergo
rem ab illo quidem capiam sequemur & probatam: sed non aequi
eloquentia viribus tanti viri ornate possumus dulle. Unde vereri,
ne vitio meo illud accidat, ut uir, quem ille (nempe Hierony-
mus) alterum post Apostolos Ecclesie doctorem scientia & sapien-
tia merito comprobauit, inopia sermonis nostri longe esse inferior
videatur. hæc quidem ipse & alia in commendationem O-
rigenis ex testificatione S. Hieronymi, magni tunc in Ec-
clesia nominis: cuius quoque auctoritate adhibam in
idem opus interpretando fraudem voluit contempsisse,
cum addit: Quoniam furti potest interpretando, sequer regulam
præfessorum, & eius præcipui viri (nempe Hieronymi) cuius
superius secum mentionem, qui cum vira septuaginta libellos Ori-
genis, quos Nouatianos appellauit, ab quatuor etiam de tomis in A-
postolum scriptis translatisse in Latinum, in quibus cum aliquanta
effendicula inueniantur in Græco, ita etiam omnia interpretan-
do atque purgavit, ut nihil in illis, quod in fide nostra discepere,
Latinus lector oueniat. Hinc ergo nos etiam, licet non eloquen-
tia viribus, disciplina tamen regala, in quantum possumus, sequi-
mur, &c.

Cum igitur istæc omnia S. Hieronymi exemplum se-
qui, & in genere interpretandi, Origenem expurgando, se
illius profreatur allectari veligia, quis reprehendere vel
hostis auderet, quod tanto ipse tentasset exemplo? Vel
quis cunctando reciperet, quæ ipse (ut profretur) Orige-
nis ederet erroribus expurgata in Latinum conuerfa? Sed
quid in super? dolos dolis confarciens, ne ipse mendax
queretur & proitor; cum se erroribus, exemplo S. Hiero-
nymus, expurgatum librum editurum pollicetur, quid
adieceris, accipe: Scabi ergo nos in libris eius aliquid contra id
inuenimus, quod ab ipso in ceteris locis pie de Trinitate fuerat defi-
nitum, velut adulteratum hoc & alienum, aut prætermisimus, aut
secundum eius regulam protulimus, & non ab ipso frequenter inue-
nitum affirmatum: hæc & alia ipse pollicitus, ad Origenis
in ægypti legendum secutum sic aditum voluit præpa-
ralle, ut tamen domi exceptos hospites letalibus incautos
venenis latentis hæresis compositet, nimirum cum lecto-
rem fecitum redderet, dum pollicetur Origenem errori-
bus purgatum exhibere, prælitumq; id ab eo putaret in
reliquis, sicut in maculis hæresis Ariana: sicq; tutum red-
ditum eundem incautum in foueam Origenis errofum
præcipitem ageret.

Sed vbi ista? Audi Hieronymum b ad Pammachium
ita scribentem: Tu me frater Pammachi, & tuorum litera com-
pulerunt dicentes, illis liberos scilicet in ægypti ab alio fraudu-
lenter esse translatis, & interpolata nonnulla, & vel addita, vel
mutata. Ac ne parum epistolis habere fidem, missis exemplaria
eiusdem translationum cum præfatione laudatrice mea. Quæ cum
legissem contulisse, cum Græco: illico animaduerti, quæ Orige-
nes de Patre cum Filio & Spiritu sancto impie dixerat, & quæ Ro-
mana aures ferre non poterant, in meliorem partem ab interprete
conmutata: cetera autem dogmata, de Angelorum ruina, de anti-
marum lapsu, de resurrectionis præfigio, de mundo vel mundiis Epi-
curi, de restitutione omnium in æqualem statum, & multo his dete-
riora, qua longum esset recensere, vel ita verisise, ut in Græco inue-
nerat, vel de commentariis Didymi, qui Origenem apertissimum pro-
purgator est: exaggerata & farrucio posuisse: ut qui in Trinitate
Cartholicum legeret, in alio hereticum non coneret, ita Hierony-
mus: quibus veritas intelligas hereticorum, in ista fide
sic petentis Dominum oculo, ut laqueum eius collo mi-
ctendum procurret, & vinculis stricium captiuum hosti-
bus dedat.

Immenso tunc quidem periculo Romana fluctuauit
Ecclesia, cum hæretum ille thesaurus manibus electo-
rum circumferretur, ab imprudentibus que landaretur,
exhiberetur, videreturq; factu multiplicaretur vbiq; adeo

XIV.
g Apud S.
Hieron. 11. 9.
EX HIERO-
NYMI NO-
MINE CO-
MUNE CO-
CILIAT EI-
DEM HÆ-
RESI RVF-
FINVS.
XV.
RVFFINVS
SIMVLAT
EMENDA-
TVM EDI-
PERIAR-
CHON.
XVI.
h Hieron.
Aplog. l.
aduersus
Rufin.
PVRGAT
TANTVM
EX PARTE
RVFFINVS
ORIGENIS
PERIAR-
CHON VT
INCAVTVS
DECIPIAT.
XVII.
DEI PRO-
VIDENTIA
ERGA RO-
MANAM
ECCLIE-
SIAM.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

a. Lm. 17. b. Hieron. ep. 16. XVIII. MARCELLA QUID CONTRA ORIGINISTAS.

vt, nisi Christi promissionibus firmissimo fundamento suppet firmam petram Ecclesia Romana in Petro consolidata fuisset, eius casus iure timeri potuisset. ipse tunc naufragium expauisset nauicula Petri, nisi Christus nauigaret in ea. Plane accidit, vt sicut cum Christus Pharisaeorum a exagitaretur opprobriis, extollens vocem quaedam mulier magnificare eum intrepide cepitita Romanae feminae confessione fides Catholica ab Origenistarum blasphemis vindicaretur illata: dum confundens sapientiam sapientum, silentibus iis, quorum muneris erat exurgere & stare pro muro domus Israel, excitauit Deus spiritum feminae. Etenim exurgens tunc mulier noua Debora phalanges euerit Chanaanorum. At quomodo adeo ingens facinus ediderit femina vna, audi S. Hieronymum b rem his verbis accurate scribentem:

In hac tranquillitate & Domini seruitute, haeretica in hu pro uinciu exorta tepestas uincula turbauit. & in tantam r abscm concitata est, vt nec sibi, nec ulli bonoru parceret: & quasi parui esset, huc (in Palaestina scilicet) vniuersa mouisse, nauem plenam blasphemiarum Romano intulit Portu: Inuenitq, protinus patella operculum, & Romanae fidei purissimum fontem ceno luto sa permisuere vestigia. Nec mirum, si in plateis & in foro rerum venalium ficti arboru stultorum verberet nares: & oborto suste dentes mordentium quatit: cum venenata spurcag, doctrina Roma inueniet quos induceret. Tunc librorum regi a exo infamam interpretatio: tunc discipulor edicta, & vere nominis sui, si in talem magistrum non impogisset: tunc nostrorum ad a se conuictio, & Pharisaeorum turbata est schola. Tunc sancta Marcella, quae diu se cohibuerat, ne per emulationem quippiam facere videretur, postquam sensu filium a postolica ore laudatam in plerumq, violari, ita vt sacerdotes quosq, & nonnullos monachorum, maximeq, sacali homines in asensum sui traheret, ac simpliciter illuderet Episcopi, qui de suo ingenio ceteros effluabat: publice restitit, malem Deo placere, quem hominibus, haec de S. Marcella Hieronymus, de qua nos plura superius, sed & inferius dicturi sumus. At quoniam haec S. Hieronymi veluti arigmatibus obumbrata locutio? Quid per discipulum ad hoc? & vere nominis sui, si in talem magistrum non impogisset? Alludit plane auctor ad inscriptionem illam Rufini ad Macarium scriptam de adulteratione librorum Origenis, Romae editam ad sternendam viam eiusdem Origenis erroribus: ad quem etiam praefationem in regi a exo inscripsit: Qui cum Macarius diceretur, vere (inquit Hieronymus) ad hoc, iste dicendus, hoc est, Beatus, nempe Macarius ex nomine, nisi in talem incidisset doctorem. At quoniam iste Macarius fuerit, consule a nobis notata ad Romanum Martyrologium, vt ab aliis eiusdem nominis sanctis viris ipsum scias discernere.

c. Die. la. 19. XIX. ORIGINISTAE A S. MARCELLA D. S. R. C. F.

sed vt ad Marcellam redeamus: quo tandem perduxerit ipsa negotium, ex paucis, quae idem auctor subdit, possumus intelligere: nimirum valde egisse, atque restituisse certamen, in super & hostes in fugam conuertisse. etenim ipsi ab ea palam detecti, negauerunt Periarcho haereticum promptuarium sua ipsorum opera in Latinum esse couersum, & inficiati sunt pariter se ea cum Origenes, sentire, atque pra se fetetes Catholicam disciplina, vt Catholica Ecclesia communicantes, quaesierunt a Romano Pontifice literas communicatorias, quo earum testificatione se probarent vbiq, esse Catholicos, ac ita his muniti literis, ab Vbe probati Catholici discessisse videntur. Nam de his subdit ista Hieronymus d: Cementes haeretici de parua sanctilla maxima incendia concitari, & suppositi an dudum flammam iam ad culmina peruenisse, nec posse latere, quod multos deciperat, petunt & impetrant. Ecclesiasticas epistolas, vt communitantes Ecclesia discessisse videntur. Haecq, cuncta acta ait viuente Siricio, quem anno sequenti ex hac vita migrasse dicemus. Cetera autem, quae subdit de eorundem haereticorum damnatione facta a successore Siricij Anastasio Papa, suo loco, dicturi sumus.

d. Hieron. ep. 16. XX. S. MARCELLA PRINCIPVM DAMNATIONIS HAERETICORVM.

Ceterum idem S. Hieron. de S. Marcella certamine atque victoria ista subdit: Dicit quid hoc ad laudem Marcellae? Damnationum haereticorum hac fuit principum: dum adduci restes, qui prius ab eis erudit, & postea ab haeretico fuerunt errore correpti: dum ostendit multitudinem deciporum: dum impia regi a exo ingenti v. lamina, quae emendata manu scripta monstrabat.

no. & c. Addit enim, eo a sancta Marcella prouectum esse negotium, quod cum intellexissent haeretici sese iam manifeste Romae detectos esse, vocati licet ab Anastasio successore Siricij, cum venire penitus recussissent, abentes damnari meruerunt: vt plane cunctis perpicue apparuerit, non dormire, neq, dormitare, qui custodit Israe, licet interdum illi dormitent, quibus vigilandi manus incumbit.

Sugillat tamen S. Hieronymus Siricij Papae simplicitatem, non dolum: dum enim non adduci potest, vt crederet, in Christianis adeo fama conspicis, haec res occultari venenum, ex probitate animi sui neficiens (vt ait) mala existimare de aliis, haud confestim spiritalis gladio potestatis (vt par erat) desomne monstrum extirpat, neque cirilline damnauit igni versionem illam veneno referent regi a exo Origenis. Licet & aliqua saltem ex parte excusationem illam praetereire iure potuisset, quod exemplo Euangelici patrisfamilias vsque ad messem fuerit zitanti crescere, ne cum eis euelleret triticum; expectans nimirum, vt qui vere essent haeretici, per spicue matura legere, certioribus signis haeretici manifesti: etenim cum eiusmodi hominum genere negotii erat, qui veniant in vestimentis ouium, cum intrinsecus essent lupi rapaces, affectaque sanctitate, nec ea quidem vulgari, sed quae esset toto Orbe spectata, alpidum oua foueret.

Ceterum quod haud velociter Siricius periclitanti occasionem Origenis erroru occurrit Ecclesiae: quam citius, nempe anni sequentis exordio ex hac vita sublatus est: e rectusque super cathedram Petri accerrimus oppugnator Origenistarum haereticorum Anastasio Papa. Saepo quidem atque pauentis est demonstratum exemplis, vt Pontifices illi, qui causam fidei paulo segenius tractauerunt, ac remissius curauerunt, a Christo primario omnium patre fuerint quam celestiter ex hac vita subducti, adeo vt manifeste fuerit declaratum, summo iugiq, studio, spectatib, diligentia semper inuigilasse super Romanam Ecclesiam diuinam prouidentiam, ne qua vellem saltem suspicione haereticae contagionis alpergeretur.

Sed vt ad S. Marcellam iterum redeamus: Quam egregie diuini iudicij pondere certamen fuit equa lance perlatum, dum per feminam dissipari delegit, quod dicebat per suos diabolus fuerat machinatus? Melania (quod & superius est demonstratum) vexillum impietatis, pietatis tamen charactere notatum, erexit, praegrandi dispendio Catholicae veritatis: nam sub eo etiam paulo post Pelagius haeretiarum ordines inuenit. Hinc illa iusta querela S. Hieronymi e, dum totius huius se militie recenset annumerat: Quod inquit, voluit misera muliercula mercede peccati, quae f circumferantur omni venco doctrina, semper dicentes, & nonquam ad scientiam peruenientes, & ceteri muliercularum socii prurientes auribus, & ignorantes quid audiant, quid loquantur, &c. Subdit enim per eundem catalogum praecipuarum haereticum, quae praua semper aliqua cum haeretiarum militie, infeliciter prodierunt. Sed feminam feminae, & Melanie Christus Marcellam opposuit, quae & victorica creas de damnata impietate trophaea.

Sed quod ad Rufinum spectat: etsi profecturus Aquileiam, solum partium petierit, & accepit ab ipso Siricio Romano Pontifice communicatorias literas Catholicis tantum vt saepius diximus) impertiri solitas: minime cessit culpa Siricio. Nam cum ipsa haeretica interpretatio Periarcho Origenis nomine careret auctoris, nec a quo praefatio illa esset scripta, liqueret: nihil est, quod Rufinum nondum detectum, immo Catholicum se clamantem, & ab omni haeresi se alienum extrinsecus protestentem, a Catholica communione extorrem facere deberet. Nec Romanae sedis moris est, non conuictum quempiam edemmare. Ceterum ostentare solitum fuisse Rufinum acceptam Siricij epistolam, quo se Catholicum esse omnibus demonstraret, testatur S. Hieronymus in Apologia aduersus eum scripta, cum ait: Siricij iam in Domino dormientis profeta epistolam, & viuens Anastasio delecta contentum: haec ipse, re enim posita ab Anastasio bene competita, accepit quam meruit Rufinus ipse sententiam.

XXI. XXII. XXIII. XXIV. XXV.

XXV. Hoc eodem anno, pridie Nonas Aprilis, S. Ambrosius...

XXVII. In quibus diebus... Ambrosius...

XXVIII. Devisis... Ambrosius...

XXIX. Quibus diebus... Ambrosius...

XXX. In quibus diebus... Ambrosius...

XXXI. In quibus diebus... Ambrosius...

XXXII. In quibus diebus... Ambrosius...

XXXIII. In quibus diebus... Ambrosius...

XXXIV. In quibus diebus... Ambrosius...

liam auribus, sed etiam oculis ea ponderemus...

Extat adhuc ipsa postrema S. Ambrosij lucubratio...

Quae autem fieri contigerunt, postquam sanctus Dei...

Post hos dies, ordinato sacerdote Ecclesiae Thimensi...

XXVII. IN QVIBUS...

AMBROSIUS CELATAM...

XXVIII. DEVISIS...

XXIX. QVIBUS...

XXX. IN QVIBUS...

XXX. S. AMBROSII ET ALI.

senectâ, eius obitus importunus semper videri potuisset: hoc tamen migrans tempore, viuis est prematuræ & importunæ nimis ex hac vita migrasse.

Quod autem ad eius ætatem spectat: cum ex litteris ipsius ad Severum scriptis, tempore, quo Maximus tyrannus ex improbitate inuasis Italiam, testetur se tunc fuisse ætatis annorum quinquagintaquatuor, cum iam Consulibus Honorio & Eudodio annis Domini volueretur trecentesimo octogesimo sexto, numerando ab eo tempore vsque ad præsentem annum eius vitæ cursum, sexagesimum quartum vix inchoatum numerari contingit: adeo vt cum eius senectus proæctior expectaretur, omnino molehissime acciderit, ipsum decessisse in ipso pene limite senectutis. Subdit his vero Paulinus: Per idem tempus, cum in extrema parte portus, in qua iacebat, in vno positi Cassus, Pelentius, Venerius, & Felix tunc diaconi secum tractarent, voce ita rursus, vt vix inuicem se audirent, qui post obitum illius Episcopus ordinandus esset, atque cum de nomine sancti loquerentur Simpliciani: tanquam interesset tractatum, cum longe positi ab ipso iaceret, approbans exclamauit tertio: Senex, sed bonus. Erat enim Simplicianus ætate maturior. Quæ voce audita, expensentes suserunt, & paulo post.

XXXI.

In eodem tamen loco, in quo iacebat (sicut referente Basiano Episcopo Laudensi Ecclesie, qui ab eodem audierat, didicimus) cum oraret vna cum supradictis sacerdotibus, viderat Dominum Iesum aduenisse ad se, & ardentem sibi. Nec multos post dies ablatu est. Sed eodem tempore, quo à nobis migravit ad Dominum, ab hora circiter videsima usque vsque ad illam horam, qua emisit spiritum, expansis manibus in modum Crucis orauit. Nos autem labia illius inueniri videntibus, vocem autem non audiebamus. Honoratus autem sacerdos Ecclesie Verulanensis, cum in superiori domus se ad quiescendum colloposuisset, tertio vocem vocantis se audiret, dicensque sibi: Surge, festinus, quia modo est recessurus. Qui descendens, obtulit Iesum Domini corpus: quod accepto vultu gloriatur, emisit spiritum, bonum viaticum secum ferens, vt in virtute eius anima refectus Angelorum manu confortio, quorum vna iam vixit in terris, & Elias stultitate letetur: quia vt Elias nunquam Regibus vel vltis potestabilibus, ita nec ipse pro Dei timore loqui veritus est. Atque inde ad ecclesiam maiorem, antelucanæ horæ, quæ defunctus est, corpus ipsius portatum est. ibique, eadem fuit uoluntate, quam vigilamus in Pascha. Quem plerumque infantem baptizati, cum à fonte venirent, viderunt: ita vt aliqui sedentem in cathedra & tribuati dicerent, alij vero ascendentem suis parentibus digito ostenderent. Sed illi videntes videre non poterant: quia mundatos oculos non habebant. Plurimi autem stellam supra corpus eius se videre narrabant.

XXXII.

DÆMONES CRUCIATI PRÆSENTIA CORPUS. AMBROSII.

Tot tantisque signis voluit Deum sacerdotem suum post obitum innotescere, vt sciretur in celo vivere, quem in terris defunctum plorabant. Sed lucefente die Dominus, cum corpus illius, per altum factamentum diuinus, de ecclesia leuaretur, portandam ad basilicam Ambrosianam, in qua positus est: ita ibi demonum turba clamabat se ab illo terri, vt euulsi cornu ferri non posset. Quæ gratia sacerdotis non solum in illo loco, verum etiam in plurimu pronunciat vsq; ad hodiernam manet. Laetabat etiam turba virorum ac mulierum oraria vel senectutis sue, vt corpus sancti aliquando ab ipse contingeret. Erat enim exequiarum turba innumerabilis totus dignitatis, totiusq; sexus, omniumque pene ætatum non solum Christianorum, sed etiam Iudeorum & Paganorum: in maiore tamen gratia ordo precedebat eorum, qui fuerat baptizati.

XXXIII.

S. AMBROSII VISUS IN LONGE POSITIS ECCLESII.

Eodem vero qua abijt die, sicut testis epistola loquitur, quæ à successore eius venerabili viro Simpliciano suscepta est de partibus Orientis, ad ipsam tanquam adhuc nobiscum viuentem directa, quæ nunc vsque Mediolani habetur in monasterio cuiusdam viri sancti, apparuit orans cum illis, & imponens illis manus. Habet enim diem epistola, quo dicitur esse, quæ lecta, inuenimus diem esse, quo ille defunctus est. Intra Tuscanam vero ciuitatem Florentiam, ubi nunc vir sanctus Zenobium nomine Episcopus est: quæ promiserat se petenti illi, illi seipsum visitaturum, frequenter ad altare, quod est in basilica Ambrosiana, quæ ibidem ab ipso constructa est, vsque illi orare, sicut ipse sancto viro iacet de Zenobio referent didicimus. Subdit post hæc Paulinus de Auxilio obijt illi à Radagiso Florentina ciuitati ab Ambrosio post aliquot annos imperito, deque Gildone tyranno in Africa eiusdem Ambrosij ope extincto, quæ omnino nos suo tempore dictum sumus, sicut & de aliis polita eiusdem apparitione obtentis aduersus impios tyrannos

nos victoris: vt plane eidem sancto à Deo concessum singulari prærogatiua videretur, vt qui viuens principis acque tyrannos corripere nunquam desinit, post mortem quoque perseverauerit in vincta sceleratorum Regum, & vltor persecutorum Ecclesie.

Sed & quæ Deus ostenderit signa aduersus eos, qui in sanctissimum sacerdotem post obitum obloqui non sunt veriti, idem Paulinus narrat his verbis: Donatus quidam, natione Afer, presbyter tamen Ecclesie Mediolanensis, cum in conuincio positus, in quo erant nonnulli militares religiosi, detraberet memorie sacerdotis, aspernantibus illis & deserventibus linguam negantibus subito vulnere percussus est, de eodem loco, in quo iacebat, alienis manibus spoliatus, in lectulum positus est, atque inde ad Episcopatum vsque perductus. In urbe etiam Carthaginiensi cum apud Ferrunationem diaconum, fratrem venerabilis viri Aurelij Episcopi, ad conuincium dimissum vna cum Vincentio Cassilano Episcopo, Mariano etiam Episcopo Bolonensi, sed & alio Episcopo, & diaconum: tunc Mauriano Episcopo detrabenti sancto viro, retuli extantibus presbyteri superari memorati: quod ille de alio dicit, de se oraculum maturo sui exitu comprobauit. Nam de eodem loco, in quo iacebat, cum subito vulnere ingenti esset percussus, alienis manibus ad lectum peractus est, atque de ad domum, in qua hospitabatur, redactum. diem lausit. In fine virum detrabentium fuit, quem videret, qui tum ad eum, admittati sunt, hæc Paulinus.

En quot quantiq; Deus cum viuente tum mortuum prosecutus est præconem veritatis numeribus, sicut & alios omnes, qui in Ecclesia Catholica emittere vere fidei defensores: vt tot tantisque aperitissimis signis eorumdem memoria diuinitus cõsecrata ac posteris commendata, omnes certo scirent, atq; perspicue intelligerent, veritatem ab illorum partibus stare, qui his ipsi, qui Dei amicissimi claruere, eandem quam ipsi predicant, atq; aduersus hereticos tutati sunt, in trepidè confitentis adherent: cum e contra nec vel vmbra quidem vnius saltem veri miraculi sit inuenire apud eos, qui diuersam ab his doctrinam quous tempore annunciant. Quod autem ad eiusdem Ambrosij lucubraciones pertinet: desiderari quamplura, certum est, nonnulla vero eius supposita, quique prudens intelligit. Sed de his alius.

Qui vero res ab eo gestas conscripsit Paulinus, longe alius à Paulino Nolano Episcopo fuisse, manifestissime declaratur sua ipsius assertionem: Quod enim hoc tempore defleat se clericum minoris ordinis militasse in Ecclesia Mediolanensi sub cura (vt ait) Cati diaconi, Ambrosio autem fuisse à manu: quæ non videat hunc esse diuersum à Paulino Nolano, iam ante quadriennium (vt vidimus) initiato presbyteratu, & hoc tempore in agro Nolano agente iam triennium, ibique vniuersi subsistente? Decepti complures nomen: sed & quod ambo viri illi Augustino familiaritate coniuncti fuisse noscantur existimant eundem, hunc ipsum, qui res gestas Ambrosij memorie commendauit, fuisse Paulinum Nolantum, à quo, etiam ad defensionem firmissima argumenta, certe quidem ipsa longe distimilis dicendi phrasia discriminat. Ceterum præter S. Paulinum Nolæ agentem, complures alij Paulini inueniantur eidem Augustino perneccellarij, quorum primum locum obtinet is, de quo est sermo, qui rogatus ab ipso, sanctissimi viri Vitam conscripsit, vt ipse eius exordio testatur, cui hæc ait: Hortari, venerabilis pater Augustine, vt sicut beati viri Athanasij episcopus & Hieronymus presbyter stylo perficati sunt vitas sanctorum Pauli & Antonij in eremo postorum, sicut etiam Martini venerabilis Episcopi Turonensis Ecclesie Senarum feruor Dei sermone contexit: sic etiam ego beatissimi Ambrosij Episcopi Mediolanensis Ecclesie meo persequenti stylo, &c. Idemq; ad eius Vitam finem, se in Africa Carthagine esse versatum affirmat, cum agit de irrogato diuinitus supplicio in Maurum Episcopi Ambrosio detrahentem: vt non mirum sit, quod innotuerit Augustino, qui & eum antea nouisse potuit, cum Mediolani vitam ageret.

Quamobrem hunc ipsum interdum existimari esse Paulinum illi, qui actus postea diaconatu, acerrimus insurrexit in pugnatore heresi Pelagiane, dum Carthagine primum aduersus Celestem in Episcoporum Concilio strenue egit: extat enim Acta illa à S. Augustino recitata, qui

a Hiero. 4. XLIV. XLV. DE TEMPORE CONCILII CARTHAGINENSIS VBI GENE- DIO.

gnis nomine, quem intertulit vltimus Concilio Aquile- nsi vna cum S. Ambrosio, vt eiusdem Synodi Acta telli- tur, quem & S. Hieronymus a ad Rusticum scribens, ma- gnopere commendauit. Idem huius anni Consulibus, Kalendis Septembris celebrata habetur Synodus in Carthagenensi tercia dicta, in Secretario basilice Restituta, loco solito, in quo alia quo- que nonnulla Carthagenensia Concilia acta esse leguntur. Sed vnde nomen loco, vt basilica Restituta dicitur? Num (vt hac obiter attingamus) sic dicta a Restituta e martyre Carthagine pulla? Vel a S. Restituto Episcopo Cartha- genensi, in cuius die natali S. Augustinus homiliam ad po- pulum habuit? Aut fortasse (vt de alia basilica in Africa ex- emplum est) sic nominata fuerit Restituta, quod possessa diu a Donatistis, fuerit restituta Catholicis? quod & magis ardeat, cum in alio Carthagenensi Concilio celebrato Va- lentiniano Augusto quartum & Theodosio Consule eadem basilica nominata habetur Perpetua Restituta. Fuisse quide Carthagine maiorem basilicam, vbi corpora sanctorum martyrum Perpetuae & Felicitatis sepulta erant, auctor est Victor Episcopus Vitenfis. Siegitur primaria basilica, qua a primaria martyre nomen accepit vt Perpetua dice- retur, occupata olim & possessa diu a Donatistis, quod tempore Constantini vel Constantij eius filij reddita sit Ca- tholicis, Restituta aucta est nomine. Quod autem tertium hoc dicitur Carthagenense Con- cilium: non inde quidem accidit, quod in ea ciuitate tria tantum in hanc diem fuerint celebrata Concilia, cum lon- ge plura ibidem habita numerari contingat: Sed quod concilium collectum ab illis numerare exoritur, que post tempora Constantini potuit reperisse, hoc ordine tertium nunc erant. Secundum vero nominatur, quod ante illud collocant, celebratum (vt ponitur) Valentiniano Quar- to & Theodosio Consulibus. Sed manifestus est ibi error in Consulum nota, siquidem nusquam reperitur Valenti- nianus Augustus gessisse Consulatum cum Theodosio sed cum Neoterio, anno CHRISTI trecentesimo nona- gesimo. Nec est, quod dici possit, pro Neoterio, vitio libratorum Theodosium scriptum: siquidem Alypius, qui in ea Synodo nominatur Tagastensis Episcopus ad- huc presbyter tunc tanquam erat, quem creatum fuisse Ep- iscopum Tagastensem anno Redemptionis trecentesimo nonagesimo quarto, superius est demonstratum. Quod au- tem pluribus notis, qui huius secundo nuncupato Concilio praeiit Genedius, abique controuersia cognoscitur fuisse Carthagenensis Episcopus, vt pote qui non solum primo loco legitur, primusque omnium sententiam dixit, sed & suis ipse litteris Synodum conuocauit, quod non nisi Primati licet de S. Augustinus docet in epistola ad Victorium; ex- istimatum fuit a docto viro, hunc in sede Carthagenensi successisse Grato, praecessisse vero Aurelium, qui in eadem Synodo, secundo loco nominatus reperitur Episcopus, ita vt sicut Augustinus Valerio, ita Genedio Aurelius Car- thagenensis Episcopus haberet. sic ipse in perdifficili qua- sitione a nemine hucusque tentata, nedom soluta, quam nos diligentiori examine pertractare aggredimur. Atque in primis quoad eiusdem Concilij tempus spectat, repe- rimus longe abesse, vt dictum Concilium sub Genedio celebratum dici secundum possit, sicut est positum a Col- lectore, qui potius postremum omnium eorum, quae ab eo sunt numerata septem, esse ponendum, contendimus. Ad hoc probandum hac in primis euidenti vimur ratio- ne. Insuper fuisse huic Synodo, sententiamque dixisse reperi Valentinus Numidia Primas, qui non ante sextam ac- ceptam Synodos Carthagenenses potuit eam esse con- secutus dignitatem, siquidem ante ipsum in Concilio Mi- leuitano, quod celebratum est anno quadringentesimo se- cundo sub Consulatu quinto Arcadij & Honorij Augg. cum aliis fuisse Numidia Primatem Xantippum, eiusdem Concilij Acta significant, adeo vt nullo pacto ante illud tempus celebratum dici possit illud sub Genedio Con- cilium Carthagenense, vt sit necesse illud referre ad tempo- ra Zolimi, Bonifacij, & Caesarii Romanorum Pontifi- cum, sub quibus idem Valentinus reperitur fuisse Numi-

dia Primas, vt pote qui intertulit habetur textu Concilio Carthagenensi, primumque locum tenuisse post Aure- lium Episcopus Carthagenensis, quod Concilium cele- bratum reperitur anno Christi quadringentesimo deci- mo octauo, sub Consulatu Honorij duodecimo & Theo- dosij octauo, sed & in synodalibus litteris ad Bonifacium Pa- pap datis, cum aq. post Aurelium ponitur Valentinus, si- cut in litteris redditis ab Orientibus ad Africanos, nempe ab Attico Constantinopolitano & Cyrillo Alexandri- no, in quibus dum aequae post Aurelium Carthagenensem Episcopus legatur Valentinus, plane possit intelligi, ipsi illum fuisse Primatem Numidia. Reperies id ipsum factu pariter in litteris Concilij Africani ad Caesarium Roma- num Pontificem, in quibus statim post eundem Aurelium nominatum habes Valentinum, sed in edito codice perper- am pro Valentino legitur Valentinus, quod ex antiquis scriptis codicibus corrigas. Porro ipsum Concilium Afri- canum (ita dicitur, vt in eius exordio declaratur, quod quic- unque Concilia sub Aurelio Carthagenensi sunt celebra- ta, illic per epistolam sunt collecta) celebratum reperitur tempore Caesarii Romani Pontificis, vt apparet ex sy- nodali epistola ab eodem Synodo ad eundem Pontificem data, qua in eiusdem Concilij vltimo capite descripta ha- betur; eiusdem vero Caesarii Papae anno primo, nempe sub Consulatu Cassini atque Victoris. Post ipsum vero celebratum esse dictum Concilium sub Genedio, inde di- citur argumentum. Cum enim in eius secundo Canone, in quo agitur de continentia clericorum, citetur Canon praefati Concilij, qui trigessimus septimus esse reperitur eiusdem Concilij Africani, sed & in Canone tertio eiusdem Concilij sub Genedio citatur pariter Canon de non recu- siliandis a presbyteris publice penitentibus, qui esse re- peritur decimus ordine in dicto Concilio Africano; plane dicendum est dictum Concilium sub Genedio esse ha- bitum post dictum Concilium Africanum celebratum anno primo Caesarii Pontificis. Ad quod etiam tempus perse- uerasse in Africa Faustinus Episcopus Potentinus in Pi- ceno Legatus a latera Bonifacio Papa missus videri potest, nisi recedat antea, iterum sit missus a Caesario, si- quidem ipsum sententiam dixisse in dicto Concilio sub Genedio, ex addita ad secundum Canonem eius Concilij antiqua lectione, habetur expressum. Ex quibus adeo ex- pressis notis tempus Concilij sub Genedio intelligere quilibet potest. Sed quod illud ipsum signatum his Consulibus habes in edito codice, Valentiniano IV. & Theodosio scias vitio libratorum inuicem ordinem, vt loco Theo- dosij iunioris XL & Valentiniani, qui Consulatum gess- erunt post Caesarium & Victorem, secundo anno Caesarii Papae absoluto, posuerint Consules Valentiniani & Theo- dosium, & loco IV iunioris IV. posuerint vt numerum notam. His de tempore eius Concilij accurate perspectis, & om- nibus sibi probe consentientibus cognitis: intelligere pos- sumus quid sit, quod primo loco Genedius tanquam vere Carthagenensis Episcopus ponitur, & secundo loco Aure- lius recitatur, quem haecenus fuisse Primatem, primum que locum in omnibus tenuisse constat, nimirum ni- hil esse aliud, quod dici possit, quam ipsum iam senio fati- scere (sunt enim diu ante in alijs synodis Africanis senem Aurelium inuenies nuncupatum) refudisse in Genedium omnes Episcopatus, vt Valerium in Augustini & ipsum An- gulinum in Eriadum, & fecisse idem Senarium Mileuitanum, ita Augustinus testatur, siq. sederit Aurelius cum Genedio, honoris causa, concessa ab alijs ipsi praerogativa iustitiae. At haec iam satis de his, quae spectant ad Concilio Carthagenense vltimum, errore autem secundo loco posi- tum, qua ratione nec tertium erit tertium, nec reliqua eo quo censentur ordine numeranda. Rursum vero de recensitis sub eodem Concilio quin- quaginta canonibus, haud omnes in hac Synodo sicuti probantur, sed diuersis alijs Concilijs Carthagenensibus vt in Calos ille, quo sacrorum librorum certus numerus de- finitur, nam ex eiusdem canonis verbis exploratum satis redditur, decretum illud esse in Concilio Carthagenensi tempore Bonifacij Papae habito. Sed & canones illos

XLV. Conc. Afr. 1. 47.

CANONES DIVERSO- RVM CON- CIRIORVM IV VNO CONCILIO RECENSIT- TL. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

XLVII. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

DE CATE- CHYMENTIS SIVE EX- PVRGAN- DIS.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

spectantes ad continentiam clericorum, quoniam ea esse statuta apparent ex admonitione Siricij Romani Pontificis, ea de re scribentis ante decennium ad Episcopos Africanos post Consulatum Arcadij atque Bautonis, (qui est annus Domini trecentis octogesima sextus) digni esse eximiarum fuisse aliquid alterius Concilij Carthaginensis eo tempore post acceptas eiusdem Siricij Papae litteras celebrari. Idemque dicendum putamus de canone a illo, ne in Ecclesia conuicia celebrentur: quandoquidem ex suggestione sancti Augustini id scribentis ad Aurelium Episcopum Carthaginensem ante plures annos, cum creatus presbyter esset, a Patribus definitum fuisse, nos superius, cum de eiusdem Augustini facti presbyteratus ordinis initiatione egimus, dixisse meminimus. Haud enim verisimile est, cum alia post acceptas a Siricij Papa & ab Augustino presbytero litteras Concilia in Africa ab Aurelio Carthaginensi Episcopo celebrata esse sciantur, de his agi post decennium esse dilatum. Ceterum quod ad canonem a illo pertinet, quo decernitur Siricium Summum Pontificem consulendum esse, necnon Simplicianum Mediolanensem Episcopum: quod nec sit inuenire ad illud sequentis anni tempus Siricium peruenisse, neque ante praesentium annum Simplicianum sedere coepisse, necessitate temporis cogimur affirmare, hoc anno, in hoc ipso Carthaginensi Concilio ea esse decreta, sicut & alia complura.

Inter alia autem in eodem statuto Concilio, quae ad ritum antiquum pertinent, elucidanda est canonis quinti sententia, quo ista decreta leguntur: *Item placuit, ut per solemnissimos Paschales dies sacramentum catechumenis non detur, nisi solum sal. Quia si Fideles per illos dies sacramenta non mutant, nec catechumenis oportet mut. are.* haec ibi. Non est, quod quis erronee labatur, ut dicitur id existimet de sacramento Eucharistiae: nulla enim de his lex scienda fuisse, nam ne cogitatione quidem quis concipere potuisset, ut nondum baptizatus Eucharistia impertiri deberet. Quamobrem per sacramentum nequaquam sacra intelligenda est Eucharistia: nam & sequenti canone cum de ea agitur, non alio ipsa nomine, quam Eucharistia exprimitur. Sed ea voce Sacramenti, generali significatione, quicquid mysticum est, accipitur, ut superius demonstratum est, cum de fermenti sacramento ad elucidationem complurium locorum tertio tomo pluribus egimus. Quam ob causam existimo uerbo esse quod ibi dicitur, non dandum sacramentum catechumenis eo tempore quod Paschalia festa sunt: ac si dixisset, Non fiant qui catechumeni inferioris sunt ordinis, Competentes, ut sacramentum detur eis, hoc est, symbolum illud, quod quidem ab Africanis appellari consuevit fidei sacramentum: Sed sal tantum catechumenis inferioris ordinis impertiri solitum accipiant: Nam & ipsi Fideles, baptizati scilicet, per dies illos Paschales sacramenta non mutant, nempe signa in baptisate suscepta, ut plane doceat, non esse tunc tempus mutationis. S. Augustinus enim vocat saepe ipsum symbolum, sacramentum *d*, quod eo fidei sacramentum *e*, hoc est, fides ipsa, contineatur. Porro catechumeni, ipso exordio catechismi, sale ad salutem condiebantur, ut qui ritus tractant Ecclesiasticos satis docent, & ipse de se S. Augustinus cum puer esset, ait: *Signabatur tam signo Crucis eius, & condiebatur eius sale.* At de his latis.

Sed quid illud, quod in eodem Concilio his uerbis a Patribus definitum esse legitur: *Ut primae sedis Episcopus non appelletur Princeps sacerdotum, aut summus Sacerdos, aut aliquid huiusmodi, sed tantum Primae sedis Episcopus.* Ita in omnibus antiquis scriptis exemplaribus legitur: *verum & in Graece redditus eiusdem Concilij Carthaginensis canonibus eadem tantummodo esse uerba canonis, Theodorus fidem facit: ut non dubites, quae mox sequuntur in Decreto libro his uerbis: *Vniuersalis autem nec etiam Romanus Pontifex appelletur, esse Gratiani.* Quod schola imperitorum h. ignotans, magno canonem per conioctionem, quo sanctum dixerunt, ne Romanus Pontifex Vniuersalis appellaretur: quasi Africanae Ecclesiae iuris fuerit, de Romana Ecclesia sanctorum leges, & non magis Romanae Ecclesiae facultatis & usus, leges praescribere Ecclesiae Afri-*

canae. Quod ne longius petito demonstraret exemplo, habes a Siricij Papa epistolam ad Africanos conscriptam Consulatu Arcadij & Bautonis, qua custodiri praecipit, quae tunc in Romano Concilio fuerant constituta: appositae ad finem epistolae anathemate, his scilicet uerbis: *Si quis sine iustis iudicibus, ab hac canonis ratione uoluerit suagari, fiat se a communione exclusum, &c.*

Sic igitur, sicut liquet ea non esse uerba canonis, sed Gratiani: ita etiam patens est non esse eadem in Gratiano indicam ad canonem illum ueluti declarationem appendicem sed appositae ad sequentium rerum tractandarum epigraphum. At uero cur Romani Pontifices, Vniuersales interdum dici reuerent, opportunus suo loco dicendum: nunc autem in reddendo canonis huius germano sensu uersemur. At primum quod pertinet ad uoces ipsas: haud enim ipsae ab Ecclesia abicienda fuerunt ut exoticae atque profanae, quae ex innumeris diuinae Scripturae locis sibi uedicant auctoritatem: passim enim in utroque reperis Testamentis, *Princeps sacerdotum, & Summus Sacerdos*, idemque *Maximus Pontifex*. Nec quidem eadem, ut mendaces tituli, explodenda, uel ut quae in Ecclesia Catholica non essent uis receptae: siquidem ut Episcopi, qui aliis praesunt Episcopis, dicerentur *Principes sacerdotum*, Theodorus i. in testimonio adducit oecumenica Concilia Sardienis & Chalcedonensis: quae inquit *Execratos pronunciat qui appellant Metropolitani Episcopos.* Quod uero ad *Summi Sacerdotum*, uel etiam *Summi Pontificis* uocem pertinet: communes fuisse eiusmodi titulos etiam Episcopis illis, quos nullos sub se Episcopos contingeret habere subiectos, sanctorum Patrum & sacrorum Conciliorum exemplis in Notis ad Romanum Martyrologium pluribus demonstrauimus, quae hic repetere (quod rei argumentum exposcat) haud fastidioso erit.

Fuit (ut diximus) olim uetus ille usus in Ecclesia ut Episcopi omnes non *Pontifices* tantum dicerentur, sed *Summi Pontifices*, uel *Summi Sacerdotes*, eo quod Episcopatus summum sacerdotium diceretur. Unde S. Ambrosius ad Felicem Comensem Episcopum: *Suscipisti*, inquit, *gubernacula summi sacerdotij.* & Zosimus Papa in epistola ad Hefychium Episcopum Salonitanum, de clerico per gradus singulos ad summum usque promouendo, ait: *Iure inde summi Pontificatus locum sperare debet.* & Gelasius in epistola ad Episcopos Lucuniae, absque *Summo Pontifice*, nempe suo Episcopo, uetat acolythum uel diaconum quicquam facere. Firmant haec ipsa suis scriptis Gaudentius Episcopus Brixianus in sermone habito de sua ordinatione, Sidonius Apollinaris, & alij, sed & sacra Concilia: Nam in Concilio Aurelianensi primo in haec uerba: *Cum auctore Deo in Aurelianensi urbe fuerit Concilium Summorum Antistitum congregatum, &c.* & Agathensi ita: *De Episcopis omnibus in summo sacerdotio constituta, & Synodi Toletanae exordio: *Conuenientibus nobis Hispaniarum, Galliarumque Summi Pontificibus.* Sunt & alia complura de his exempla: sed haec plus satis. Verum quod & desiderare potuisses, & ipsum fulcitere solum poterat ad declarandum etiam cur ipse Episcopi *Summi Sacerdotes* dicendi essent: accipe de his ipsis S. Augustini p. qui huic, de qua agimus, Synodo reperitur interfuisse, ac pariter subscripsisse, auctoritatem summa fide testatam: *Quid*, inquit, *est Episcopus, nisi primus presbyter, hoc est, Summus Sacerdos? denique non aliter quam presbyter hic uocat & consacerdos suo.* haec ipse: quibus perspicue satis intelligas, non se prohibuisse Synodum Carthaginensem dici Episcopos, *Summi Sacerdotes*, quasi tales non essent. Sed cur hoc dices. Audi quae Theodorus eodem in loco notat: *Prohibita autem*, inquit, *sunt haec nomina ad tollendam arrogantiam: & propterea, plures Patriarchae & Antistites: *se ipsos uiles & humiles appellat.* ut in suis inscriptionibus. haec ipse, ac iure quidemque cum quis non confiderat, in quam plurimos errores praecipitem ferri necesse sit.**

Sic igitur Africanos Episcopos in hoc Concilio uitare uoluisse tantummodo nomen arrogantiam, non autem potestatis & decentis tituli pati eisdem uoluisse iuramentum: ex eo facile poteris intelligere, dum qui primae sedis essent Episcopi, iidem noluerunt dici *Principes Episcoporum*, uel *Summi Sacerdotes*, cum uox illa prior communis esset omnibus Metropolitanis cuiusvis sedis Episcopis, postea

XLIX. DE TITVLIS EPISCOPO- RVM.

Theod. in Cons. Const. c. 45.

Nota in Ro. Marty. die 19. Apr.

L. TITVLIS EPISCOPO- RVM IN ECCLESIA VSURECEPTIL.

Sidon. l. 5. p. 14. c. 6. p. 10. l. 6. p. 11. c. 1. in Concilio Aurelianensi c. 2. c. 3. c. 4. c. 5. c. 6. c. 7. c. 8. c. 9. c. 10. c. 11. c. 12. c. 13. c. 14. c. 15. c. 16. c. 17. c. 18. c. 19. c. 20. c. 21. c. 22. c. 23. c. 24. c. 25. c. 26. c. 27. c. 28. c. 29. c. 30. c. 31. c. 32. c. 33. c. 34. c. 35. c. 36. c. 37. c. 38. c. 39. c. 40. c. 41. c. 42. c. 43. c. 44. c. 45. c. 46. c. 47. c. 48. c. 49. c. 50. c. 51. c. 52. c. 53. c. 54. c. 55. c. 56. c. 57. c. 58. c. 59. c. 60. c. 61. c. 62. c. 63. c. 64. c. 65. c. 66. c. 67. c. 68. c. 69. c. 70. c. 71. c. 72. c. 73. c. 74. c. 75. c. 76. c. 77. c. 78. c. 79. c. 80. c. 81. c. 82. c. 83. c. 84. c. 85. c. 86. c. 87. c. 88. c. 89. c. 90. c. 91. c. 92. c. 93. c. 94. c. 95. c. 96. c. 97. c. 98. c. 99. c. 100.

Ang. lib. quatuor ex utroque mix. q. 20.

LI. TITVLIS QVOS RE- SVPER- RVNT EPISCOPI AFRICANI.

rior

rior vero communis esset illis etiam Episcopis, qui Metro politano subditi essent Antristiti. Ceterum quod his omnibus maius est, summum illum voluerunt titulum retineri, quo suprema omniumque maxima potestas significaretur, nempe ut primatum sedium Episcopi, idem *Primates*, appellarentur: hoc quidem nomine sine Episcopum Carthaginensem *Primatem* Africae, siue Episcopum *Primatem* Mauritaniae, itemque *Primatem* Numidiae ab eis appellari consuevit, innumera exempla suppetunt, quem quidem titulum longe praestare illi, quo dicerentur *Principes* Episcoporum, quoque nominarentur *Summi Sacerdotes*, quis non intelligit? Maiorem quidem hoc titulo non inueniri, quam ut quis *Primus* diceretur; accipe exemplum ex verbis Siricij Papae in eadem epistola ad ipsos Africae Episcopos scripta; quibus ait: *Præterea concilio non sedulo apostolica hoc est, Primatus, nemo audeat ordinare, etc.* Sic igitur Apostolicum sedium Episcoporum titulus est, ut *Primate* dicantur, quis maior hoc titulo dari poterit Episcopis praefertim illis qui Apostolicis Ecclesiis minime praesunt, ut Carthaginensi, & aliis diuersarum prouinciarum primae sedis Episcopis?

LII.
METRO-
POL. EPI-
SCOPI A-
FRICANUM
PRIMUM
SIBI VEN-
DICA-
RUNT TI-
TULUM.
i. Mart. 20.
Marcio.
Lus. 24.

Sed cur nomen (inquis) Principis Episcoporum exhoruerunt, qui illo maius retinuerunt? Puto quidem ea ex causa, quod cum inter discipulos de primatu contentio facta est, Dominus eos reprehensurus haec inculcauit: *Principes a Gentium dominatu non fuerit inter vos. visum est in Christiana praefectura nimis arrogans nomen Principis.* Sed & quod addiderit: *Qui vult inter vos maior fieri, sit vester minister.* vocem illam velari fastuosum respiciendum esse censuerunt. Cum alioqui certum sit, Dominum noluisse his sententiam confundi Ecclesiasticam Hierarchiam, sed potius mentis curare tumorem, & praesidium amputare superbiae. Quam enim studioso curauerint Apostoli & Apostolici viri ex CHRIS T I instituto factum rectumque custodiri in Ecclesia hierarchicum ordinem, primo tq. mo Annalium & alias saepius pluribus demonstrauimus. Ad de his modo haec tenens: haud tamen praeter institutum in his immorari aliquando contingit: his enim elucidandis, exordia Amalium tibi nostrum studium obligasse, putamus, meminere.

LIII.
Cae. Car-
thag. 1. 43.
ADVERSUS
CONGEB-
RENTES
DITIVIAS
EX BONIS
ECCLIESIA-
STICIS.

Quod rursum ad id Concilium spectat: memoria quidem dignum illud tunc à Patribus sanctum b est, ut quae Episcopus vel quis clericus ex paupere ditior factus emisset ex bonis Ecclesiae, eadem Ecclesiae cederent, nec illa in quemlibet quouis titulo transferendi eidem facultas esset. Cum enim reddita pace, Ecclesia vbique bonis afflueret, complures ex iis, qui eidem ministrabant, pietatem conuertentes in quæstum, tepescere in eis sanctitatis vite studio, vel cura pauperum frigidescere, colligendi diuitias tantummodo ardore flagrabant, agrum agro iungentes, & domum domui copulantes: hos plane sugillat sanctus Hieronymus, hos ut caueat admonet Nepotianum, cum ait: *Offeso itaque, & repetens iterumque iterumque monedo, ne offerunt clericatus genus ante ipsa militie pates, id esse ne sacra factum in Christi quos militie, nec plus habeat quam quando clericus esse coepit: & dicatur tibi: Clerici d eorum non proderunt eo. Nonnulli enim sunt ditiores monachi, quam fuerant saeculares, & clerici qui possident opes sub Christo paupere, quas sub hoc speite & fallaci habulo non habuerunt: ut scirent eos Ecclesia diuites, quos mundus canit ante mendicos. & paulo post: Negotiatorum clericum, & ex mox diuitem, ex ignobilis gloriosum, quasi quandoque pestem iuge, &c. Haec igitur (ut ait) iungente Ecclesia, optime à sanctis Patribus eiusmodi sanctione canonis statutum est, ut Ecclesia ipsi sibi vendicet, quae clericis ex rebus Ecclesiae xona qua fieri.*

LIV.
EXACTO-
RES SIBI
COLLEC-
TORES
BENE IN-
STITUT.

Sed & ad eiusmodi negotiatorum potius dicendorum quam clericorum auaritiam compescendam, cum signiores essent Episcopi legis vindicæ, & ipsi interdum eodem morbo languerent: iure meritoque Catholicae Ecclesiae pifcopus Romanus Antistes, ad vendicandas eiusmodi x bonis Ecclesiae partes ac male congestas opes, per pronciam conuenit mittere exactores, quos nominant Col-lectores. De quorum importuna exactione cum multi nerantur: hos facile vitabunt, & prudenter arte delu-

dent, qui bona Ecclesiae, quae suppetunt, non cõgregant, sed in pauperes erogant: Habitates enim in terra e salu- ginis, pauperes scilicet, clamorem non audient exactoris. At de eiusdem Carthaginensis Concilij decretis haec facit, cum tamen complura alia ad disciplinam Ecclesiasticam tunc componendam ibidem à Patribus reperiantur esse decreta, & quorum nonnullis, aliis in locis, aliis obliatis occasio- nibus, mentionem haberi contingit.

Missa est hac etiam Synodo ad Siricum Romanum Pontificem, necnõ ad S. Simplicianum de baptizatis in infantia, de his, quae ambigua videbantur, consultiatio: ad illum quidem, quod scirent Catholicae Ecclesiae praedero Episcopum atque doctorem: ad hunc autem ob eptegam totoque Christiano orbe spectatam scientiam, cuius non ante meminisse sufficiat. Ceterum Simplicianus bene conficius quantos quibus esset in Africa Angustinus, datus eum litteris de quobusdam perdifficilibus diuinae Scri- pturae quaestionibus hominem pulsat: cum ille duos lras de rebus conscriptos libros sicut cum mittit, ut tamen eosdem eius cenlura voluerit subire, dum ad calcem hæc habet: *g Sententiam de hoc opere tuam bene finem, et gra- uissimam flagito, & dum sit verissima, sceris finem non trahis. Sed de his satis.*

Quod rursum ad res gestas Occidentalis Ecclesiae per- tinet: Honorius Imperator, hoc anno mense Ianuarij ad Theodorum PP. telecriptum dedit, quo cunctis Ecclesiae priuilegiis à maioribus datus voluit bene esse cõsultum, illa iterum sua auctoritate confirmans his verbis b: *Non no- men aliquod praesens sanctione precipimus, quam ista, quae olim valde- tur indulta, firmamus. Priuilegia vultur, quae olim recurrentia religio- nis obtinuit, inuiciliari sub panis etiam interminatione prohibentia: tra ve in quos, qui Ecclesiae obtemperant, his quibus Ecclesia, beneficium persuntur. Datum prid. Kalend. Februarij, Mediolani, Caesari & Attico Consulibus. Ex his videas, datus omnibus Ecclesiae pri- uilegiis voluisse Imperatorem excludi schismaticos, Do- naristas, & alios omnes extra Ecclesiae septa vagantes.*

Quod vero pertinet ad res Ecclesiasticas Orientalis Ec- clesiae anni huius: Arcadius Imperator aduersus Apollina- ris haereticos doctores Constantino poliagentes, quo per- lerentur ab vrbe, ad Eutychianum Praefectum Praet. rescriptum dedit. Mira quaedam procaia, iam à tempore, quo creatus est Nectarius Constantinopolitanus Episcopus, cum iam discessisset inde S. Greg. Nazianzenus, intrultra- se in eam vrbe eum modi haereticis, reclamante licet à lō- ge aduersus eos eodem Gregorio Naziaeno. Et quamvis Theodosij edicto abire iussi fuerint, & aliis denno rescri- ptis exaginati in eadem tamen vrbe agere sunt inueniti: ad- uerfus quos hoc ipso anno Arcadius ista sanxit: *Doctores Apollinariarum tota maturitate precipimus esse adho- cera nobis obediere ciuitatis: ita ut si soluerint aut latebris alio reple- xerint, occultos curus (ut agitant) habitari: ea loca vel domus, qua praedicti congregauerint, sicut ratione uelantur. Dat. Kalend. April. Constantinop. Caesari & Attico Consulibus.*

Dederat haud pridem, iisdem Cõsulis, aduersus Ma- gistratus ambientes, idem Arcadius Imp. eiusmodi sum- ma laude dignum rescriptum k: *Si qui ad illustrem Palatii nostri ambicrii dignitatem, atque ad eos honores ascendere ambitione tentauerit, qui non nisi probato no- bio viri nostro iudicio deseruntur: cuiuslibet ille sit loci, ordines, digni- tatis, amissa bonis, & Esco nostro protinus vindictis, deporta- tionis mulietur exilio: neq. aliud inter ceptum ambicrii, atq. per- fectum, esse arbitretur: cum pari sorte leges scelus quam colere iu- niant voluntatem. Dat. XIV. Kal. Martij, Constantinop. Caesari & Attico Consulibus.*

Sed vnde adeo seueræ sancientiæ legis aduersus magi- stratus ambientes occasio? Cum occiso Rufino, summa- rerum esse videretur apud Eutropium eunuchum, qui in eius locum succellerat, cuius opera & complures e magi- stratu detiecti essent, alij sese in eorum loca malis quoq. at- tibus ingressi essent: inter quos Bargas quidam fuit Laodi- cenus, qui ex venditore facinorum, proditoris arte eo progressus est, ut inter primos in Palatio militaret sed- proditionem & ipse passus à coniuge, meritas penas dedit. hæc apud Zosimum l. Ne igitur id genus hominum ex hoc

L.V.
LVI.
LVII.
LVIII.
LIX.

IESV CHRISTI

Annus 398.

ANASTASII PAP. ARCAD. & HONOR. IMP. ANNUS 4.

PERITVR nouus annus Cōsulatu quarto Honorij Imperatoris & Eutythiani, idemq; numeratus Domini trecentis nonagesimo octauo: quo, octauo Kalendas Martij, Siricius Papa cum sedisset annos tredecim, mensē vnū, & dies quatuordecim, ex hac vita migrans, sepultus est in cœmeterio Priscillæ Via Salaria ita apud indices omnes, licet apud Bedam sexto Kalend. Decembris Siricij ponatur obitus. Sed quod ad tempus sedis, est vt signatum reperimus mille rellibus, nos posuimus: tamen recens receptum inditum antiquitas eius sepulchre epitaphium aliud nos docet, & latiori metri funiculo sedem eius, est huiusmodi f:

Liberium Lector mox & Lenita securus Post Damisum clarus totus quos vixit in annos Fonte sacro magnus meruit sedere sacerdos Cœcilij vt populi pacem tunc solidam daret Hic plus his iustus felicia tempora fecit Defensor magnus multos vt populos ausus Regi subtraheret Ecclesie aula defendens Misericors largus meruit per secula nomen Ter quano populum sui rexit in annos amore Nunc requiem sentit celestis regna potius.

De eodem Siricio restituentē Memorias Martyrum ita posita ibidem vetus Inscriptio: g

Siricius pia nimis persoluit munera sancti Gratia quo maior sit bona martyribus Omnipotenti Deum hunc conseruat tempore multo

Mentis sanctorum qui nona restituit. Extat Siricij decretum de fermento, de cuius elucidatione, alia occasione tertio tomo pluribus actum. Alia quoque aduersus Manichæos, seuerata (vt per erat) censura, statuta habentur, nempe exilio deportandos, pœnitentes vero in monasteria detrudendos, & non nisi in fine vitæ sacris mysteriis participandos. Secreta collegia sua Manichæos habuisse in Vrbe, sed cum Siricij Papæ studio, tum principum legibus exagitatos, atque vndique pulsos esse, superiori tomo sapius contigit demonstrari. Quod autem spectat ad clerici propagationem; in libro de Romanis Pontificibus habetur, quinque sue sedis tempore ordinationes fecisse mense Decembri, crealq; presbyteros triginta & vnū, diaconos sexdecim, & Episcopos per diuersa loca triginta duos.

De scriptis ab eo epistolis decretalibus mentio est apud Isidorum h, nempe dedisse epistolam ad Himerium Episcopum Tarracensem, de recipiendo baptisate hereticorum, & de aliis aduersus Iouinianum & collegas hereticos, sed curare plane videtur auctor, dum eum sub Theodosio & Valentiniano Imp. vita functum affirmat. Vacasse sedem post Siricij obitum dies viginti, habent indices Vaticanæ, nec non liber de Romanis Pontificibus, quâ ratione dicendum est, in locum eius subrogatum successorem pridie Idus Martias. Hic fuit Anastasius Maximi filius, Romanus: de cuius sedis tempore, quot scilicet annis Ecclesie præfuit, in eius obitu ex more dicendum.

Inuenit hic Apostolicam sedem, ipsam Petri nauiculam, cuius sumpsit regedum clauum, turbinibus agitatam hereticorum: cum (vt dictum est) pluribus anno superiori Rufinus cum Melania inferens se in Vrbe, in eam inuexit hæreses Origenis, edito a se Latine reddito eiusdem auctoris Periarchon, nouo equo Trotano, hostibus intus referto, sed religione velato, hæresumque dicendo theca, ex qua exposita sunt in Romana Ecclesia dolose merces: quarum mercatores etiam eo dementia prolapsi sunt, vt in Apostolicum visque thronum eas inferrentauerint, vna reclamante Marcella, extollenteq; vocem cum muliere Euagelia i. Tali quidem statu fluctentem Romanam

I. SIRICII PAP. OBITU.

e Bnd Martyr. ca. de. EPITAPHIVM SIRICII PAP. Antiq. Inscr. in Asp. pag. 117. n. 16.

g Antiq. Inscr. in Asp. pag. 117. n. 27.

MANICHÆI AB VRBE PVLSI.

II. h Isid. de Viri. lib. 2. p. SIRICII PAP. SCRIPTA.

ANASTASII PAP. CREATIONE.

III.

LUC. 17. STATVS ROMANÆ ECCLESIE VTB ANASTASIO.

LX. LXI. LXII. LXIII. ALEXAN. EPISCOPI CVR SE IMMISCERT IN ELECTI. ONI EPISCOPI CONSTANTINOP.

inde in Imperatoris aulam irrepert. Arcadius eiusmodi edictum aduersus ambitus crimen sanxisset videtur. Sed & aduersus Iudæos, qui, vt Christianorum gaudent immunitate, se fore Christianos simulabant, ad Archelam Prefectum Prætorio ita idem Arcadius Imp. rescripta: Iudæi, qui reatu aliquo vel debitis fatigati simulant se Christiana legi velle commigi, vt ad Ecclesiam confingentes vitare possint crimina, vel pœnora debitorum, arcantur, nec ante suscipiuntur, quam debita cœnura reddiderint, vel fuerint innocentiæ demonstrata per grati. Dat. XV. Kalen. Jul. Constantinop. Caesario & Artico Coniulibus. Qualis namque esset horum temporum Iudeorum status à prioribus, haud felicius, accipe à S. Ioanne Chrysofomo h. Nos, inquit, tempore Deum omnino vos repulit: paterque vester, idemque Propheeta & Patriarcha verum prædixit. Iura vestra omnia conciderunt: ex Iudæa patria vestra excessistis, & in diuersa loca dispersistis, atque in orbem terrarum ab Oriente ad extremum terra vos omnes & contemunt & vident. At res vestre Christianorum in dies magis florent, crescant, & corroborantur, atque per omnes mundi angulos religiose fidei vestre prædicatio peruagat: nos Christus regit, & in nobis regnat, eiusque præsentiam atque vitalem Crucem adoramus, & pro sacra magno preterij tenemus. hæc ipse. Iohanni Coniulibus (inquit Socrates c) quinto Kalend. Octobris Nictarum Episcopus Constantinopolitanius diem obiit. Itaque statim de Episcopo eligendo vehementer laboratum est. (Eius namque rei causa celebratum esse Concilium, & ex more conuenisse Episcopos Constantinopolim, tradit Sozomenus d.) Itaque cum alij alium ad id munus quererent, de eaquere sepe Consilium uerteret: tandem visum est, Ioannem Antiochia presbyterum Antiochia accersere. Nam de eo fama percrebuit, quod & ad docendum apertus, & in docendi facultate valde peritus erat. Quamobrem haud diu post, Arcadius Imperator communiuibus omnium suffragiis, id est, clerici & populi, illum acersit. Et quo eius ordinationi plus haberet auctoritatis, adierunt de Imperatoris mandato cum alijs complures Episcopos, cum Theophilus Episcopus Alexandrinus, qui omni studio es incuanti, vt Ioannem famam laederet, & Isidorum sine ipsius Ecclesie presbyteram ad illum Episcopatum euolueret. Hunc Isidorum Theophilus propterea carum habuit, quod ipsius causa prouinciam valde periculosam aliquando suscepisset. Sed quidnam id fuerit, superius telatum est. Subdit his Socrates: Verum qui erant ex aula Imperatoris, Ioannem prætulurum, & posteaquam multi crimina Theophilo intendeabant, & libellos contra illum alios ob aliam causam Episcopos, qui non adierunt, offererent: Eutropius, qui cubiculo Imperatoris præfuit, criminationes aduersus Theophilum illatas, scriptisque prodita nactus, Theophilo ostendit, dicitque liberam opinionem illi esse datam, vel Ioannem Episcopatum ordinandum, vel iudicium de criminibus ei obiectis subeundum, quibus perterritus Theophilus Ioannem designat Episcopum. hæc tenet Socrates. Porro hæc in sequentis anni mensē Februarij variis altercationibus producta sunt, cuius mensis vigesima sexta die Ioannes Chrysofomus Episcopus Constantinopolitanius creatus est. Verum quod ad Theophilum spectat: Isidorum, quem proposuit ordinandum, haud penitus exploratum habuit, fuisse Origenis errorum labe confectum: quod cum postea compenisset, æque ipsum ac eius sectarios maxime auerterat est. Quod autem idem Episcopus Alexandrinus ius sibi vendicaret in electione Episcopi Constantinopolitani (quod & superius vidimus à Petro eiusdem Ecclesie Episcopo usurpatum, cum conaretur Maximin in eius sedis creare Episcopum) probe si attendas, intelliges primam sedem post Romanam, Alexandrinam Ecclesiam tenuisse in Oriente; spretosque fuisse canones, si qui Constantinopoli in Synodo facti sunt, quibus derogaret Alexandrina Ecclesie privilegis. Nam alias quid Alexandrino Episcopo de electione Constantinopolitani antistitis? Porro idem ius sæpe tentatum ab eodem Theophilo penitus vendicatum in controuersiis eiusdem Ioannis Chrysofomi, postquam sedit Episcopus, suo loco dicturi sumus.

